

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VUODEN 2017
LISÄTALOUSARVIOKSI

Viitaten yleisperusteluihin ja yksityiskohtaisten perustelujen selvitysoosiin ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä oheen liitetyn ehdotuksen lisätalousarvioksi vuodelle 2017.

Helsingissä 24 päivänä toukokuuta 2017

Pääministeri

JUHA SIPILÄ

Valtiovarainministeri *Petteri Orpo*

YLEISPERUSTELUT

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys vuoden 2017 lisätalousarvioksi.

Talouden suhdannenäkymät 2017—2019

Valtiovarainministeriön kansantalousosaston riippumattoman ennusteen mukaan v. 2017 Suomen talous kasvaa 1,2 % edelliseen vuoteen verrattuna. Vuosien 2018 ja 2019 kasvuksi ennustetaan 1,0 % ja 1,2 %. Lähivuosina talouskasvu muuttuu laaja-alaisemmaksi ja sitä tukee yksityisen kulutuksen ja investointien ohella myös viennin voimistuminen.

Vuonna 2017 kuluttajahintojen nousu kiihtyy 1,2 prosenttiin ja hinnat nousevat ennustejaksolla vajaan 1,5 prosentin vuosivauhtia. Nimellisansiot nousevat ennusteperiodin aikana keskimäärin prosentin verran vuosittain. Investoinnit kääntyivät v. 2016 selvään kasvuun. Investoinnit hidastuvat tilapäisesti v. 2017, mutta kasvu jatkuu laaja-alaisena koko ennustejakson ajan. Vuosina 2017—2019 kulutuksen kasvu jatkuu reaalitulojen kehityksen mukaisena kuluttajien luottamuksen vahvistuessa.

Työllisyyden koheneminen jatkuu koko ennustejakson ajan noin puolen prosentin vuosivauhdilla. Vuoteen 2019 mennessä työttömyysaste alenee 7,8 prosenttiin.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BKT:n arvo, mrd. euroa	209,5	214,1	219,1	224,8	231,7	238,3	245,8
BKT markkinahintaan, määrän muutos, %	0,3	1,4	1,2	1,0	1,2	1,0	1,0
Työttömyysaste, %	9,4	8,8	8,5	8,1	7,8	7,6	7,4
Työllisyysaste, %	68,1	68,7	69,1	69,6	70,0	70,4	70,7
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	-0,2	0,4	1,2	1,3	1,4	1,7	2,0
Pitkä korko, 10 v., %	0,7	0,4	0,6	1,0	1,4	1,7	2,1

Tuloarviot

Tuloarviota korotetaan yhteensä 482 milj. eurolla. Verotulojen arviota korotetaan 490 milj. euroa. Muutostarpeen taustalla on verokertymätiedot ja makroennusteen päivittyminen aiempaa myönteisemmäksi. Odotettua myönteisemmän talouskehityksen vuoksi arvonlisäverontuottoa ehdotetaan korotettavaksi 186 milj. eurolla ja autoveroa 52 milj. eurolla. Korkoennusteen päivittymisen vuoksi myös korkotulojen lähdeveron tuottoa korotetaan 31 milj. eurolla. Perintö- ja lahjaveron ennakoitua suurempaan tuottoon on puolestaan vaikuttanut veroerien käsittelyn nopeuttaminen Verohallinnossa vuoden 2017 aikana. Perintö- ja lahjaveron tuottoa ehdotetaan korotettavaksi 220 milj. eurolla.

Sekalaisten tulojen arviota alennetaan nettomääräisesti 2 milj. eurolla. Eduskuntakäsittelyn pitkittymisen myötä päivä- ja rikesakkojen korotuksiin liittyviä tuloja ei kerry vielä v. 2017 aiemmin arvioidulla tavalla, mikä vähentää maksutuloa 37 milj. eurolla.

Tasapaino ja valtionvelka

Varsinaisten tulojen 482 milj. euron lisäys ja määrärahojen 304 milj. euron lisäys huomioon ottaen vuoden 2017 lisätalousarvioesitys vähentää valtion nettolainanoton tarvetta 178 milj. eurola. Valtion nettolainanotoksi v. 2017 arvioidaan n. 5,4 mrd. euroa. Valtionvelan määrän vuoden 2017 lopussa arvioidaan olevan n. 108 mrd. euroa, mikä on n. 49 % suhteessa bruttokansantuoteseen.

Budjettitalouden tuloarviot, määrärahat ja tasapaino, milj. euroa

	2016 Tilinpäätös	2017 Hyväksytty talousarvio	2017 Hallituksen esitys	2017 Yhteensä
Määrärahat yhteensä (pl. valtionvelan vähentäminen)				
— Valtionvelan korot (pääluokka 36)	54 419	55 491	304	55 796
	1 521	1 308	50	1 358
Tuloarviot yhteensä (pl. nettolainanotto ja velanhallinta)				
— Verotulot	49 538	49 906	482	50 388
— Muut tulot	41 787	41 663	490	42 153
— Muut tulot	7 750	8 243	-8	8 235
Nettolainanotto ja velanhallinta (mom. 15.03.01)				
— Nettolainanotto	2 474	5 586	-178	5 408
— Velanhallinta	2 229	5 636	-178	5 458
	245	-50	-	-50

Vaalikauden kehys

Kehykseen luettavia menoja ehdotetaan lisättäväksi n. 229 milj. eurolla. Vuoden 2017 kehysmenojen taso olisi 44 776 milj. euroa.

Menokehys vuodelle 2017 oli varsinaisen talousarvion jälkeen 44 850 milj. euroa. Kertaluonteisia lisäpanostuksia voidaan kattaa vuodelta 2016 käyttämättä jääneestä kehyyksen ns. jakamattomasta varauksesta. Lisätalousarvioesityksen kertaluonteisiin menoihin käytetään edellisen vuoden jäljelle jäänyttä jakamatonta varausta n. 1 milj. euroa. Vuoden 2017 kehystasoa korotetaan teknisesti tällä summalla.

Alla olevassa taulukossa eritellyt kehyyksen hinta- ja rakennekorjaukset huomioon ottaen vuoden 2017 kehystaso on 44 877 milj. euroa. Jakamattomaksi varaukseksi jää n. 102 milj. euroa.

Kehyksen hinta- ja rakennemuutokset, milj. euroa

Momentti	Asia	2017
24.10.20	Kertaluonteisten menojen rahoittaminen vuonna 2016 käyttämättä jääneestä kehysvarauksesta	1,0
27.10.01 ja 18	Vuoden 2016 toteutuneen indeksikehityksen mukainen tarkistus	-15,2
30.20.47 ja 61	Vuoden 2016 kolmannen lisätalousarvion maatalouden kriisipaketin määrärahoja uudelleenbudjetoidaan toisille momenteille	5,0
30.40.44	Kemera-tukien uudelleenbudjetointi	11,0
31.10.77	Ulkopuolisia rahoitusosuuksia vastaavat lisäykset väylähankkeissa	13,5
31.40.50	Laajakaistahankkeen uudelleenbudjetointi	7,6
32.20.42	INKA-ohjelman uudelleenbudjetointi	4,0
Yhteensä		27,0

Turvapaikanhakijat ja maahanmuutto

Maahanmuuttoon liittyvän vastaanotto toiminnan asiakkaille maksettavien tukien budjetoitua määrärahaa ehdotetaan nostettavaksi 14,9 milj. eurolla. Vastaanoton piirissä on kuluvana vuonna ennakoitua suurempi henkilömäärä eli keskimäärin 14 700 henkilöä. Vapaaehtoisen paluun määrärahaa ehdotetaan lisättäväksi 3 milj. euroa.

Maastapoistamisen täytäntöönpanon valvontaan ehdotetaan kohdennettavan 100 000 euroa, josta 40 000 euroa on määrärahan lisäystä.

Kriisinhallinta

Sotilaallisen kriisinhallinnan menoja ehdotetaan lisättäväksi n. 8,6 milj. eurolla lähinnä Irakin koulutusoperaation jatkamisen vuoksi. Lisäyksestä ulkoasiainministeriön hallinnonalan osuus on 3,2 milj. euroa ja puolustusministeriön hallinnonalan 5,5 milj. euroa.

Siviilihenkilöstön osallistumiseen kriisinhallintaan ehdotetaan kohdennettavaksi 545 000 euron lisäys siviilikriisinhallinnan operaatioissa olevien henkilöiden ennakoitua suuremman määrän johdosta.

Suomi 100 -itsenäisyyden juhluvuosi

Suomi 100 -itsenäisyyden juhluvuoden kunniaksi sosiaali- ja terveysministeriö käynnistää haun kolmeen uuteen avustusohjelmaan. Ylimääräiseen hakuun ehdotetaan kohdennettavaksi 5,5 milj. euroa aikaisempina vuosina Raha-automaattiyhdistyksen rahapeleistä kertyneestä, jakamatta olevasta tuotosta. Haku kohdennetaan yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen.

Suomen itsenäisyyden juhluvuoden palkitsemisiin kunniamerkein ehdotetaan lisäystä 120 000 euroa.

Positiivinen rakennemuutos

Ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa tukevien kasvupilottien toteuttamiseen positiivisen rakennemuutoksen alueilla ehdotetaan osoitettavaksi 2 milj. euroa. Vuosina 2017—2019 toteutettavissa pilottihankkeissa selvitetään tarkemmin alueiden ammatillisten osaajien tarvetta sekä luodaan toimintamalleja, joilla voidaan nopeasti ja etupainotteisesti vastata osaajatarpeeseen. Positiivisen rakennemuutoksen alueiden ammattikorkeakoulutuksen vahvistamiseen vuosina 2017—2019 ehdotetaan lisättäväksi 4 milj. euroa. Tekniikan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen yhteisen alustan luomiseen Turkuun ehdotetaan varattavaksi 2 milj. euroa ja toimintamallin kehittämiseen Suomen tekniikan alan yliopistojen yhteistyöhön Lounais-Suomessa vuosina 2017—2021 yhteensä 12 milj. euroa, josta vuoden 2017 rahoitustarve on 1 milj. euroa.

Liikenne- ja viestintähankkeet

Hankkeeseen vt 12 Tillola—Keltti osana Lahti—Kouvola yhteysväliä ehdotetaan 14 milj. euron valtuutta sekä 7 milj. euron määrärahaa. Tavoitteena on liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden parantaminen sekä liikenteen ohjaaminen eritasoliittymän kautta KymiRingin moottoriradalle. Hankkeen toteutuminen on ehdollinen KymiRingin rahoituksen toteutumiselle. Oulun meriväylä -hankkeeseen ehdotetaan 12,5 milj. euron määrärahaa väylän syventämiseen 10 metristä 12,5 metriin sataman kuljetustehokkuuden nostamiseksi. Uudenkaupungin radan sähköistämiseen ehdotetaan 21 milj. euron valtuutta sekä 2 milj. euroa määrärahaa. Sähköistämisen tavoitteena on saada kustannussäästöjä liikennöinnissä sekä pienentää turvallisuus- ja ympäristöriskejä Turun ratapihalla.

Rauman meriväylä -hankkeen valtuutta ja määrärahaa ehdotetaan lisättävän 2 milj. eurolla hankkeen vedenalaisen louhittavan kallion määrän kasvun johdosta alkuperäiseen suunnitelmaan verrattuna.

Valtakunnallisen laajakaistahankkeen valtuutta ehdotetaan uusittavaksi 1,9 milj. eurolla ja määrärahaa lisättäväksi 7,6 milj. eurolla hankkeiden viivästyneen toteutuksen vuoksi.

Finnvera Oyj

Finnvera Oyj:n varainhankinnan valtuuteen ehdotetaan 500 milj. euron lisäystä, joka aiheutuu valtion Finnvera Oyj:lle valtion talousarvion puitteissa myöntämien lainojen enimmäismäärän nostosta 1.1.2017 voimaantulleella lakimuutoksella.

Innovaatorahoituskeskus Tekes

Innovaatorahoituskeskus Tekesin lainavaltuuteen ehdotetaan siirrettäväksi 10 milj. euroa Tekes Pääomasijoitus Oy:n pääomitukseseen varatuista määrärahoista käytettäväksi pilotointi- ja demohankkeiden vauhdittamiseen. Valtuuslisäyksestä aiheutuva määrärahasiirto on 4,3 milj. euroa v. 2017.

Innovaatorahoituskeskus Tekesin avustusten maksatuksiin ehdotetaan 10 milj. euron lisäystä, joka aiheutuu siitä, että julkisen tutkimustoiminnan hankkeiden maksatuksia siirtyi loppuvuodesta 2016 vuodelle 2017.

Sote- ja maakuntauudistus

Maakuntien perustamisen ja toiminnan seurannan edellyttämään osaamisen vahvistamiseen ehdotetaan 400 000 euron lisäystä valtiovarainministeriön toimintamenoihin.

Maakuntien tietohallinnon perustamiseen sekä maakuntien esivalmisteluun ja väliaikaishallinnon menoihin ehdotetaan 22 milj. euron lisäystä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin myönnettäviin valtionavustuksiin ehdotetaan kohdennettavaksi yhteensä 30 milj. euron määräraha.

Sote-järjestämislain edellyttämän ohjausyksikön perustamiskustannuksiin ehdotetaan myönnettäväksi 230 000 euron määräraha sosiaali- ja terveysministerölle.

Omistajaohjaus

Governia Oy:n pääomittamiseen ehdotetaan 8,2 milj. euron määrärahaa. Suomen valtio ja Venäjän federaatio valmistelevat sopimusta Pietarissa sijaitsevan Suomi-talo -kiinteistön hankinnasta Suomen valtiolle. Valtiosopimuksessa kohteen ostajana toimisi valtion puolesta valtion täysin omistama erityistehtäväyhtiö Governia Oy.

Neste Oyj:n ja Vapo Oy:n valtion omistusosuutta ehdotetaan laskettavaksi nykyisestä 50,1 prosentista siten, että omistusosuudeksi jää kummassakin yhtiössä kaikkien osakkeiden tuottamasta äänivallasta vähintään 33,4 %. Tällöin valtio voi vielä turvata asemansa kaikkiin merkittäviin osakeyhtiötä koskeviin päätöksiin.

Muita tarkistuksia

Valtioneuvoston kanslian pääluokkaan varataan rahoitusta edesmenneen presidentin Mauno Koiviston valtiollisten hautajaisten menoihin.

Ministereiden määrää on nostettu 14 ministeristä 17 ministeriin. Samalla ministereiden erityisavustajien määrää on kasvanut seitsemällä. Palkkauksiin tarvittavaa määrärahaa ehdotetaan tämän johdosta lisättävän 645 000 eurolla. Ehdotuksessa on huomioitu hallituksen ministereiden palkkaukseen kohdistamat säästöt.

Unionin horisontaalisten asioiden, kuten Britannian EU-eron, hoitamiseen ehdotetaan rahoituksen uudelleen kohdentamista valtioneuvoston kanslian pääluokan sisältä.

Suomen EU-puheenjohtajuuskauteen loppuvuonna 2019 varaudutaan uudella Suomen EU-puheenjohtajuus -momentilla. Puheenjohtajuuskauden järjestelyjen aloittamiseksi valtioneuvoston kansliassa ehdotetaan henkilöstön palkkaukseen varattavan 200 000 euroa v. 2017.

Euroopan hybridikeskus aloittaa toimintansa syksyllä Helsingissä. Suomen vuoden 2017 jäsenmaksun ja osallistumismaksun maksamiseksi keskukselle ehdotetaan valtioneuvoston kanslian pääluokkaan varattavan 750 000 euroa.

Oikeusministeriön erityismenoihin ehdotetaan 1,5 milj. euron lisäystä Sampo Oyj:n osakekirjojen kuoletuksien kuulutuksista aiheutuviin menoihin ja 8 milj. euron vähennystä valtiolle menetyksi tuomittuja menettämisseuraamuksia vastaaviin korvauksiin johtuen WinCapita-kokonaisuuteen liittyvien korvausten maksatusten arvioidusta siirtymisestä pääasiassa vuodelle 2019.

Suojelupoliisin toimitilahankkeen suunnittelun käynnistämiseen ehdotetaan myönnettäväksi 200 000 euroa.

Puolustusministeriön hallinnonalan menoja ehdotetaan lisättäväksi 21,2 milj. eurolla puolustusmateriaalihankintojen yhteydessä aiheutuneiden valuuttakurssitappioiden korvaamiseksi. Puolustusministeriön hallinnonalan momenteilta ehdotetaan vähennettäväksi yhteensä 15,7 milj. euroa vuoden 2016 toteutuneen indeksikehityksen mukaisena tarkistuksena.

Senaatti-kiinteistöt oikeutetaan myymään Helsingin kaupungin Punavuoren kaupunginosassa oleva kiinteistö 14,05 milj. euron kauppahintaan. Kiinteistö ei kuulu valtion kiinteistöstrategiassa linjattuihin tärkeisiin kohteisiin.

Valtion takaussuorituksiin varattua määrärahaa ehdotetaan lisättäväksi 8,2 milj. eurolla Pietari-säätiön Pietarin Suomi-talon peruskorjaukseen Danske Bankilta ottamien lainojen takausvastuusuoritusten johdosta.

Hallitus päätti vuosia 2018—2021 koskevan julkisen talouden suunnitelman yhteydessä datalähtöisen tutkimuksen kehittämisohjelman toteuttamisesta, jonka käynnistämiseen ehdotetaan opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan lisättäväksi 2 milj. euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriölle ehdotetaan valtuutta myöntää valtionavustusta Suomen maatalousmuseosäätiölle Maatalousmuseo Sarkan uudesta lisärakennuksesta aiheutuviin vuokratannuksiin. Lisärakennuksen johdosta museon vuokratannukset kasvavat enintään 147 000 euroa. Lisätilan tarve aiheutuu Helsingin yliopiston maatalousmuseon maatalouden opetuskoelman siirtämisestä Saraan.

Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishankkeen kokonaiskustannusarvion noususta johtuen ehdotetaan opetus- ja kulttuuriministeriölle valtuutta tehdä hankkeeseen liittyviä sitoumuksia siten, että niistä aiheutuu aiempien sitoumusten ja menojen lisäksi valtiolle rahapelitoiminnan voittovaroista rahoitettavia menoja vuosina 2017—2027 yhteensä enintään 26 milj. euroa. Rahoituksen edellytyksenä on, että Helsingin kaupunki osallistuu hankkeen kustannuksiin vähintään yhtä suurella osuudella. Lisämäärärahan tarve katetaan tulouttamalla 6 milj. euroa jakamattomista veikkausvoittovaroista v. 2017 ja loput, 20 milj. euroa, liikuntaan osoitettavista rahapelitoiminnan tuotoista vuosina 2018—2027.

Rakenteilla olevan KymiRing moottoriurheilukeskuksen rakentamiskustannuksiin myönnettävään avustukseen ehdotetaan 3,5 milj. euron määrärahaa. Valtionavustuksen myöntämisen ja maksamisen ehtona on, että rahoittajien antamin oikeudellisesti pitävin rahoitussitoumuksin voidaan todeta moottoriurheilukeskushankkeen vaatiman koko rahoituksen toteutuvan.

Luonnonvarakeskukselle ehdotetaan 1,6 milj. euron lisäystä Savonlinnan toimintojensa uudistamiseen strategiseksi toimipisteeksi, joka kehittää toimintatapoja ja uusia liiketoimintamalleja metsäbiotalouden tutkimustulosten siirtämiseksi käytäntöön.

Työttömyysturvan aktiivimallin käyttöönottoon ehdotetaan 10 milj. euron lisämäärärahaa julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin.

Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamenoihin ehdotetaan 2 milj. euron lisäystä käytettäväksi rahanpesulainsäädännön uudistamiseen liittyvän edunsaajarekisterin käyttöönottoon ja 0,75 milj. euron lisäystä kansainvälisen, yrityksille myönnettävien yhteisötunnisteiden myöntämisessä käytettävän järjestelmän kehittämiseen ja tietojen ylläpitämiseen. Lisäksi momentin määrärahoihin ehdotetaan 1,4 milj. euron vähennystä johtuen eurooppalaisen yhtenäispatentin voimaantulon siirtymisestä vuoteen 2018.

Median innovaatiotukeen vuosien 2015 ja 2016 talousarvioissa myönnetyn määrärahan käyttötarkoitusta ehdotetaan laajennettavaksi kattamaan myös yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohdista toiminnan tuki, minkä lisäksi em. tarkoitukseen ehdotetaan osoitettavaksi erillinen 1 milj. euron lisämääräraha.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta ovat siirtymässä yhteisiin toimitiloihin. Muutosta ja kalustehankinnoista aiheutuviin kustannuksiin lautakunnille ehdotetaan yhteensä 330 000 euron lisämäärärahaa.

ICT-direktiivin ja kausityöntekijädirektiivin täytäntöönpanon myöhentymisen vuoksi määräraharavetta ehdotetaan vähennettävän valtion korvaamalla perhe-etuusmomentilla ja sairausvakuutuksen momentilla yhteensä 8,8 milj. euroa.

Valtion maksuosuuteen yrittäjien eläkelaista johtuvista menoista ehdotetaan lisäystä 19,6 milj. euroa. Tarve aiheutuu vakuutettujen määrän vähentymisestä.

Valtion korvauksiin työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin ehdotetaan myönnettäväksi lisäystä 1 milj. euroa, joka vähennettäisiin vastaavasti kertaluonteisena siirtona rokotteen hankintaan tarkoitettua määrärahaa.

Valtion korvaukseen maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin ehdotetaan 1 milj. euron lisämäärärahaa. Määräraha käytetään Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toteuttamaan, maatalousyrittäjien jaksamista tukevaan hankkeeseen.

Ympäristöministeriölle ehdotetaan 5 milj. euroa ympäristövahinkojen torjuntaan aiheutuen Belvedere Mining Oy:n konkurssin aiheuttamasta ympäristön pilaantumisuudesta.

Valtion asuntorahaston sisällä ehdotetaan siirrettäväksi erityisryhmien investointiavustuksista 11 milj. euroa hissien jälkiasentamisen avustuksiin.

Korkomenoarviota nostetaan 50 milj. eurolla johtuen pääosin korkotason muutoksesta.

Eduskunnan vuodelle 2017 hyväksymät määrärahat ja nyt ehdotettavat määrärahojen muutokset pääluokittain, euroa

Pääluokka	Hyväksytty talousarvio	Hallituksen esitys	Yhteensä
21. Eduskunta	179 988 000	-	179 988 000
22. Tasavallan presidentti	13 729 000	-	13 729 000
23. Valtioneuvoston kanslia	211 130 000	10 603 000	221 733 000
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	1 079 337 000	3 719 000	1 083 056 000
25. Oikeusministeriön hallinnonala	916 747 000	-6 589 000	910 158 000
26. Sisäministeriön hallinnonala	1 520 235 000	18 212 000	1 538 447 000
27. Puolustusministeriön hallinnonala	2 829 719 000	11 949 000	2 841 668 000
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	17 025 673 000	46 823 000	17 072 496 000
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	6 759 425 000	20 491 000	6 779 916 000
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 584 043 000	23 280 000	2 607 323 000
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	3 227 864 000	42 819 000	3 270 683 000
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	3 050 448 000	25 985 000	3 076 433 000
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	14 599 352 000	51 500 000	14 650 852 000
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	186 704 000	4 987 000	191 691 000
36. Valtionvelan korot	1 307 510 000	50 000 000	1 357 510 000
Yhteensä	55 491 904 000	303 779 000	55 795 683 000

Eduskunnan vuodelle 2017 hyväksymät tuloarviot ja nyt ehdotettavat tuloarvioiden muutokset osastoittain, euroa

Osasto	Hyväksytty talousarvio	Hallituksen esitys	Yhteensä
11. Verot ja veronluonteiset tulot	41 663 184 000	490 266 000	42 153 450 000
12. Sekalaiset tulot	5 298 368 000	-1 609 000	5 296 759 000
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	2 484 964 000	-6 800 000	2 478 164 000
15. Lainat (pl. nettolainanotto ja velanhallinta)	459 241 000	-	459 241 000
Yhteensä (pl. nettolainanotto ja velanhallinta)	49 905 757 000	481 857 000	50 387 614 000
15.03.01 Nettolainanotto ja velanhallinta	5 586 147 000	-178 078 000	5 408 069 000
Yhteensä	55 491 904 000	303 779 000	55 795 683 000

Vuoden 2017 lisätalousarvio

TULOARVIOT

Osasto 11	€
11. VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT	490 266 000
01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	251 000 000
03. Korkotulojen lähdevero, lisäystä	31 000 000
04. Perintö- ja lahjaverot, lisäystä	220 000 000
04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	186 000 000
01. Arvonlisävero, lisäystä	186 000 000
10. Muut verot	52 000 000
03. Autovero, lisäystä	52 000 000
19. Muut veronluonteiset tulot	1 266 000
04. Eräät viestinnän maksut, lisäystä	1 266 000

Osasto 12

12. SEKALAISET TULOT	-1 609 000
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	3 788 000
99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot, lisäystä	3 788 000
26. Sisäministeriön hallinnonala	1 550 000
98. EU:lta saatavat tulot , lisäystä	1 550 000
27. Puolustusministeriön hallinnonala	-830 000
99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot, vähennystä	-830 000
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	6 000 000
88. Opetus- ja kulttuuriministeriön osuus rahapelitoiminnan voittovaroista, lisäystä	6 000 000
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	19 133 000
10. Liikenneviraston tulot, lisäystä	19 133 000
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	5 500 000
90. Rahapelitoiminnan tuotto, lisäystä	5 500 000
39. Muut sekalaiset tulot	-36 750 000
01. Sakkotulot ja tulot hallinnollisista maksuseuraamuksista, vähennystä	-36 750 000

Osasto 13

13. KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYYNTITULOT JA VOITON TULOOUTUKSET	-6 800 000
01. Korkotulot	200 000
07. Korot talletuksista	200 000
04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta	-7 000 000
01. Osuus Suomen Pankin voitosta, vähennystä	-7 000 000

Osasto 15

15. LAINAT	-178 078 000
03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta	-178 078 000
01. Nettolainanotto ja velanhallinta, vähennystä	-178 078 000

Tuloarvioiden kokonaismäärä:**303 779 000**

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23		€
23. VALTIONEUVOSTON KANSLIA		10 603 000
01. Hallinto		1 533 000
01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä		688 000
02. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		645 000
03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)		—
22. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta (siirtomääräraha 3 v), vähennystä		-100 000
23. Kokeilutoiminnan digitaalinen edistäminen (siirtomääräraha 3 v) .		100 000
24. Suomen EU-puheenjohtajuus (siirtomääräraha 2 v)		200 000
10. Omistajaohjaus		8 200 000
88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v), lisäystä		8 200 000
90. Muut menot		870 000
21. Kunniamerkit (arviomääräraha), lisäystä		120 000
61. Jäsenmaksut ja maksusuodet Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskukseksi (siirtomääräraha 2 v)		750 000
Pääluokka 24		
24. ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA		3 719 000
01. Ulkoasiainhallinto		19 000
01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä		19 000
10. Kriisinhallinta		3 700 000
20. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä		3 155 000
21. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (kiinteä määräraha), lisäystä		545 000
30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö		—
66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)		—

Pääluokka 25		17
90. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot		—
68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)		—

Pääluokka 25		
25. OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA		-6 589 000
01. Ministeriö ja hallinto		-6 469 000
01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä		-89 000
03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä		100 000
20. Erityismenot (arviomääräraha), vähennystä		-6 500 000
50. Avustukset (kiinteä määräraha), lisäystä		20 000
10. Tuomioistuimet ja oikeusapu		—
04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)		—
40. Rangaistusten täytäntöönpano		-120 000
01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä		-120 000

Pääluokka 26		
26. SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA		18 212 000
01. Hallinto		112 000
01. Sisäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä .		-3 000
24. EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan (siirtomääräraha 3 v), lisäystä		115 000
10. Poliisitoimi		200 000
02. Suojelupoliisin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä		200 000
21. KEJO-hankkeen yhteiset toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)		—
40. Maahanmuutto		17 900 000
22. Vapaaehtoinen paluu (siirtomääräraha 2 v), lisäystä		3 000 000
63. Vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavat tuet (arviomääräraha), lisäystä		14 900 000

Pääluokka 27

27. PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	11 949 000
10. Sotilaallinen maanpuolustus	6 483 000
01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-10 270 000
18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v), lisäystä	16 753 000
30. Sotilaallinen kriisinhallinta	5 466 000
20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	5 466 000

Pääluokka 28

28. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	46 823 000
01. Hallinto	375 000
01. Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	375 000
10. Verotus ja tulli	—
63. Takaisin maksetut verot (arviomääräraha)	—
20. Palvelut valtioyhteisölle	—
88. Senaatti-kiinteistöt	—
30. Tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto	140 000
03. Väestörekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	140 000
40. Valtion alue- ja paikallishallinto	—
03. Alue- ja paikallishallinnon tukitoimet (siirtomääräraha 3 v)	—
50. Eläkkeet ja korvaukset	-200 000
50. Vahingonkorvaukset (arviomääräraha), vähennystä	-200 000
70. Valtionhallinnon kehittäminen	17 940 000
02. Valtion talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon tietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	1 500 000
05. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	22 000 000

Pääluokka 29

19

22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (siirtomääräraha 3 v), vähennystä	-5 560 000
80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	11 168 000
30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha), lisäystä	2 168 000
31. Verohyvitys Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha), lisäystä	9 000 000
90. Kuntien tukeminen	9 200 000
30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha), lisäystä	9 200 000
92. EU ja kansainväliset järjestöt	8 200 000
95. Valtion takaussuoritukset (arviomääräraha), lisäystä	8 200 000

Pääluokka 29

29. OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA	20 491 000
01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	-84 000
01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-9 000
02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-75 000
53. Eräät turvapaikanhakijoista ja maahanmuuttajista aiheutuvat avustukset (siirtomääräraha 2 v)	—
10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus	—
20. Yleissivistävän koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	—
20. Ammatillinen koulutus	2 000 000
21. Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	2 000 000
40. Korkeakouluopetus ja tutkimus	9 000 000
20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	9 000 000
70. Opintotuki	75 000
01. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	75 000

Pääluokka 30

80. Taide ja kulttuuri	—
06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—
53. Valtionavustus tilakustannuksiin (kiinteä määräraha)	—
90. Liikuntatoimi	9 500 000
50. Rahapelitoiminnan voittovarot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha), lisäystä	6 000 000
55. Valtionavustus liikuntapaikan rakentamiseen KymiRing Oy:lle (siirtomääräraha 2 v)	3 500 000

Pääluokka 30

30. MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	23 280 000
01. Hallinto ja tutkimus	5 660 000
01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	3 060 000
05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	1 600 000
23. Hallinnolliset järjestelyt (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	1 000 000
10. Maaseudun kehittäminen	—
44. Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	—
20. Maa- ja elintarviketalous	6 600 000
41. EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha), lisäystä	1 100 000
46. EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	500 000
47. Kansallinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	2 000 000
61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	3 000 000
40. Luonnonvaratalous	11 020 000
44. Tuki puuntuotannon kestävyden turvaamiseen (arviomääräraha), lisäystä	11 020 000

Pääluokka 31

31. LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	42 819 000
01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot	-11 000
01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-11 000
10. Liikenneverkko	35 012 000
77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	35 012 000
20. Liikenteen viranomaispalvelut	-825 000
01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-825 000
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	8 643 000
44. Median innovaatiotuki (siirtomääräraha 3 v)	—
45. Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tuki (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	1 000 000
50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	7 643 000

Pääluokka 32

32. TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA	25 985 000
01. Hallinto	-630 000
01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—
02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-630 000
20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka	12 630 000
06. Innovaatorahoituskeskus Tekesin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v), vähennystä	-1 370 000
40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha), lisäystä	10 000 000
42. Innovaatiokeskittymien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	4 000 000
82. Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan (arviomääräraha)	—
83. Lainat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan (arviomääräraha), lisäystä	4 300 000
87. Pääomalaina Finnvera Oyj:lle (siirtomääräraha 3 v)	—
89. Pääomasijoitus Tekes Pääomasijoitus Oy:lle (siirtomääräraha 3 v), vähennystä	-4 300 000

Pääluokka 33

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka	10 000 000
51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	10 000 000
40. Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä	1 350 000
03. Patenti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	1 350 000
05. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—
50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka	2 000 000
41. Valtionavustus Finpron toimintaan (siirtomääräraha 3 v), lisäystä .	2 000 000
60. Energiapolitiikka	635 000
42. Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi (arviomääräraha), lisäystä	635 000
70. Kotouttaminen	—
03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	—
30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha)	—

Pääluokka 33

33. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA	51 500 000
01. Hallinto	680 000
01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	230 000
02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	111 000
03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	219 000
06. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	120 000
03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta	120 000
04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	120 000

Päälukka 33

23

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut	-1 300 000
52. Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha), vähennystä	-1 300 000
20. Työttömyysturva	3 400 000
50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)	—
51. Valtionosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)	—
52. Valtionosuus työmarkkinatuesta (arviomääräraha), lisäystä	3 400 000
30. Sairausvakuutus	-7 500 000
60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha), vähennystä	-7 500 000
40. Eläkkeet	19 600 000
52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha), lisäystä	19 600 000
60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)	—
60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	30 000 000
31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (siirtomääräraha 3 v)	—
34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	—
38. Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	30 000 000
40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 3 v)	—
70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	—
20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v), vähennystä	-1 000 000
51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	1 000 000
80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta	1 000 000
50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	1 000 000
90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen	5 500 000
50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	5 500 000

Pääluokka 35

35. YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA	4 987 000
01. Ympäristöhallinnon toimintamenot	-13 000
01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-13 000
10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu	5 000 000
20. Ympäristövahinkojen torjunta (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	5 000 000
22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)	—
20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen	—
02. Rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio (siirtomääräraha 3 v)	—
60. Siirto valtion asuntorahastoon	—

Pääluokka 36

36. VALTIONVELAN KOROT	50 000 000
01. Valtionvelan korko	50 000 000
90. Valtionvelan korko (arviomääräraha), lisäystä	50 000 000

Määrärahojen kokonaismäärä:**303 779 000**

TULOARVIOT

Osasto 11 VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

03. Korkotulojen lähdevero

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 31 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu ennakoitua korkeammasta talletuskannan keskikorosta.

2017 I lisätalousarvio	31 000 000
2017 talousarvio	43 000 000
2016 tilinpäätös	89 095 547
2015 tilinpäätös	110 410 026

04. Perintö- ja lahjaverot

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 220 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu ennakoitua selvästi suuremmista kuukausikertymistä. Ennakoitua paremman kehityksen taustalla näyttäisi olevan pääasiassa perintö- ja lahjaverotien käsittelyn huomattava kiihtyminen Verohallinnossa vuoden 2017 aikana.

2017 I lisätalousarvio	220 000 000
2017 talousarvio	510 000 000
2016 tilinpäätös	522 259 779
2015 tilinpäätös	630 918 741

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 186 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu siitä, että arviot taloudellisen tilanteen ja yksityisen kulutuksen kehityksestä ovat parantuneet aikaisempaan ennusteeseen verrattuna. Loppuvuoden 2016 arvonlisäverokertymät olivat myös hieman odotettua suuremmat, mikä osaltaan nostaa vuoden 2017 ennustetta.

2017 I lisätalousarvio	186 000 000
2017 talousarvio	17 131 000 000
2016 tilinpäätös	17 106 964 879
2015 tilinpäätös	16 628 487 549

10. Muut verot

03. Autovero

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 52 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu sekä ajoneuvojen myyntimäärän että keskimääräisen veromäärän ennusteen kasvusta.

2017 I lisätalousarvio	52 000 000
2017 talousarvio	853 000 000
2016 tilinpäätös	963 541 452
2015 tilinpäätös	884 127 174

19. Muut veronluonteiset tulot

04. Eräät viestinnän maksut

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 1 266 000 euroa.

Selvitysosa: Tuloarvion tarkistus aiheutuu 700 megahertsin (MHz) taajuusalueen huuto-kaupasta. Taajuushuutokaupan (700 MHz) perusteella toimilupamaksuja kertyy vuodelle 2017 yhteensä 13 266 000 euroa.

2017 I lisätalousarvio	1 266 000
2017 talousarvio	40 704 000
2016 tilinpäätös	28 974 409
2015 tilinpäätös	28 665 476

Osasto 12 SEKALAISET TULOT

24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 3 788 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 3 550 000 euroa aiheutuu aiheutuu Suomen Venäjän edustustoista saatavien viisumien käsittelymaksutulojen lisääntymisestä ja 238 000 euroa YK:n sotilaallisesta kriisinhallinnasta maksamista palkkausmenokorvauksista.

2017 I lisätalousarvio	3 788 000
2017 talousarvio	31 103 000
2016 tilinpäätös	37 093 078
2015 tilinpäätös	50 442 915

26. Sisäministeriön hallinnonala

98. EU:lta saatavat tulot

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 1 550 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu Euroopan pakolaisrahaston vuosiohjelman 2013 loppumaksun viivästyisestä.

2017 I lisätalousarvio	1 550 000
2017 talousarvio	8 396 000
2016 tilinpäätös	43 634 598
2015 tilinpäätös	10 844 313

27. Puolustusministeriön hallinnonala

99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentilta vähennetään 830 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu pääosin Libanonin UNIFIL-operaation tarkentuneista YK-korvauksista.

2017 I lisätalousarvio	-830 000
2017 talousarvio	4 868 000
2016 tilinpäätös	6 800 379
2015 tilinpäätös	4 728 637

29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

88. *Opetus- ja kulttuuriministeriön osuus rahapelitoiminnan voittovaroista*

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 6 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishankkeen lisärahoituksesta rahastovaroja purkamalla.

2017 I lisätalousarvio	6 000 000
2017 talousarvio	545 686 000
2016 tilinpäätös	543 044 183
2015 tilinpäätös	541 867 584

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

10. *Liikenneviraston tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 19 133 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 6 103 000 euroa on Kehärata-hankkeen ja 6 409 000 euroa Seinäjoki—Oulu 2. vaihe -hankkeen EU:n myöntämän TEN-T-tuen tulojen loppumaksatuksia. Vastavat määrärahan lisäykset on merkitty momentille 31.10.77. Lisäyksestä 5 621 000 euroa on WINMOS-hankkeen EU:n myöntämän TEN-T-tuen loppumaksatus ja 1 000 000 euroa Pori—Mäntyluoto rataosan sähköistys -hankkeelle saatua ulkopuolista maksuosuutta.

2017 I lisätalousarvio	19 133 000
2017 talousarvio	4 145 000
2016 tilinpäätös	153 194 639
2015 tilinpäätös	17 733 922

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

90. *Rahapelitoiminnan tuotto*

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 5 500 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys johtuu Raha-automaattiyhdistyksen jakamatta jääneiden varojen purusta sosiaali- ja terveysministeriön taseesta avustusten lisäjakoon.

2017 I lisätalousarvio	5 500 000
2017 talousarvio	449 163 000
2016 tilinpäätös	426 788 000
2015 tilinpäätös	426 288 000

39. Muut sekalaiset tulot

01. Sakkotulot ja tulot hallinnollisista maksuseuraamuksista

Momentilta vähennetään 36 750 000 euroa.

Selvitysosa: Hallitus on 4.2.2016 antanut eduskunnalle esityksen (HE 1/2016 vp) rikoslain ja pysäköinnin valvonnasta annetun lain muuttamisesta, jonka mukaisesti päivä- ja rikesakkoja korotetaan hallitusohjelman mukaisesti. Esityksen käsittely eduskunnassa on kesken, joten sakkotulot jäävät kuluvan vuoden osalta aiemmin arvioitua pienemmiksi. Momentin mitoituksessa on huomioitu myös sisäministeriön hallinnonalalla toteutetut toimenpiteet liikennevalvonnan tehostamiseksi

2017 I lisätalousarvio	-36 750 000
2017 talousarvio	193 000 000
2016 tilinpäätös	112 200 430
2015 tilinpäätös	72 938 660

Osasto 13

KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYYNTITULOT JA VOITON TU- LOUTUKSET

01. Korkotulot

07. Korot talletuksista

Momentille arvioidaan kertyvän 200 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) mukaisia tuloja. Momentin tuloiksi merkitään yli päivittäisen tarpeen olevien valtion kassareservien sijoitustoiminnasta kertyvät korkotulot.

2017 I lisätalousarvio	200 000
2016 tilinpäätös	855 885
2015 tilinpäätös	3 628 582

04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta

01. Osuus Suomen Pankin voitosta

Momentilta vähennetään 7 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu arvioitua pienemmästä tuloutuksesta Suomen Pankilta valtiolle.

Pankkivaltuusto on vahvistanut Suomen Pankin tilinpäätöksen vuodelta 2016 ja päättänyt johtokunnan esityksestä, että pankki tulouttaa valtiolle 91 milj. euroa.

2017 I lisätalousarvio	-7 000 000
2017 talousarvio	98 000 000
2016 tilinpäätös	98 000 000
2015 tilinpäätös	137 500 000

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Momentilta vähennetään 178 078 000 euroa.

Selvitysosa: Nimellisarvoiseen nettolainanottoon merkitään vähennystä 178 078 000 euroa, jolloin nimellisarvoisen nettolainanoton määrä on 5 458 069 000 euroa vuonna 2017. Velanhallinnan erät mukaan lukien nettotulojen määrä on 5 408 069 000 euroa vuonna 2017.

Tulot ja menot (milj. euroa)

Tulot	
Nimellisarvoinen nettolainanotto	5 458
Menot	
Emissiotappiot (netto)	-40
Pääomatappiot (netto)	-10
Nettotulot	5 408
2017 I lisätalousarvio	-178 078 000
2017 talousarvio	5 586 147 000
2016 tilinpäätös	2 473 716 053
2015 tilinpäätös	4 405 769 398

MÄÄRÄRAHAT

Päälukka 23 VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 688 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 150 000 euroa valtiollisten hautajaisten aiheuttamista menoista, 60 000 euroa siirtona momentilta 26.01.01 valtioneuvoston yhteisen verkkojulkaisualustan palvelun menoihin, 93 000 euroa siirtoina momenteilta 24.01.01, 25.01.01, 28.01.01, 29.01.01, 31.01.01 ja 35.01.01 valtioneuvoston lehtihankintojen keskittämiseen lopuilta osin valtioneuvoston kansliaan sekä 430 000 euroa EU Restreint -tasoisien (EU-R) turvaluokiteltujen asiakirjojen sähköisen jakelun teknisten ratkaisujen suunnitteluun ja hankintaan. Sähköinen jakelujärjestelmä on tarkoitus pääosin ottaa käyttöön puoli vuotta ennen Suomen puheenjohtajuuskautta. Järjestelmän suunnittelusta ja hankinnasta arvioidaan aiheutuvan menoja yhteensä n. 1 500 000 euroa sekä vuosittaisia ylläpitomenoja n. 380 000 euroa.

Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon vähennyksenä 45 000 euroa siirtona momentille 24.01.01 yhtä henkilötyövuotta vastaaviin palkkausmenoihin valtioneuvoston puhelunvälitystoiminnan uudelleenorganisoinnista johtuen.

2017 I lisätalousarvio	688 000
2017 talousarvio	123 240 000
2016 tilinpäätös	125 013 000
2015 tilinpäätös	114 567 000

02. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 645 000 euroa.

Momentin perusteluja muutetaan siten, että momentilta palkattavan henkilöstön määrä on enintään 63, josta 17 valtioneuvoston jäsentä, 4 valtiosihteerä ja 42 erityisavustajaa.

Selvitysosa: Lisäys johtuu hallituksen päätöksestä kasvattaa ministereiden määrää kolmella, ja siinä on huomioitu kolmen ministerin ja seitsemän erityisavustajan kahdeksan kuukauden palkkausmenot.

2017 I lisätalousarvio	645 000
2017 talousarvio	5 575 000
2016 tilinpäätös	5 351 173
2015 tilinpäätös	5 394 241

03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahasta saa käyttää myös enintään 120 000 euroa enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen valtioneuvoston kansliaan Euroopan unionia koskevien valtioneuvoston horisontaalisten asioiden hoitamiseen liittyviin tehtäviin.

Selvitysosa: Suomen EU-puheenjohtajuuskauden valmistelut ja läpivienti tulevat vähentämään määräaikaisesti ministeriöiden mahdollisuuksia irrottaa henkilöresurssiaan kansallisiksi asiantuntijoiksi. Samaan aikaan horisontaaliset, luonteeltaan ajankohtaiset EU-tehtävät ovat lisääntyneet valtioneuvostossa etenkin Ison-Britannian EU-eroproessin ja tulevien rahoituskehysneuvotteluiden takia. Tehtävien hoitamiseen tarvitaan määräaikaisesti lisähenkilöstöä, mikä hyödyttää koko valtioneuvostoa ja tukee kaikkien ministeriöiden tavoitteiden yhteensovitusta. Tehtävät ovat keskeisiä Suomen EU-vaikuttamisen turvaamiseksi. Momentin varsinaiseen käyttötarkoitukseen eli EU:n kansallisten asiantuntijoiden palkkausmenoihin voidaan kuluvana vuonna käyttää myös vuodelta 2016 siirtynyttä määrärahaa.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	1 000 000
2016 tilinpäätös	1 000 000
2015 tilinpäätös	1 000 000

22. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta vähennetään 100 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 23.01.23 ja aiheutuu siitä, että kokeilutoiminnan koordinaatioon tarvittava rahoitustarve jää ennakoitua pienemmäksi, kun vastaavasti kokeilutoiminnan edistämisen rahoituksen tarvearvio on tarkentunut aiempaa suuremmaksi.

2017 I lisätalousarvio	-100 000
2017 talousarvio	11 400 000
2016 tilinpäätös	11 400 000
2015 tilinpäätös	6 400 000

23. *Kokeilutoiminnan digitaalinen edistäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kokeilujen edistämiseen
- 2) kokeilutoiminnan digitaalinen rahoitusalue -hankkeen menoihin.

Selvitysosa: Määräraha on siirtoa momentilta 23.01.22 ja tarkoitus käyttää pienkokeilujen rahoitukseen sekä tarvittaessa myös kokeilutoiminnan hankkeesta aiheutuviin menoihin.

Kokeilut tuottavat eniten yhteiskunnallista hyötyä, kun tieto kasaantuu, parhaat ideat valitaan toteutukseen nopeasti ja joustavasti riippumatta siitä, mistä ne ovat lähtöisin ja tietoa ja kokemuksia hyödynnetään päätöksenteossa järjestelmällisesti. Kevyillä kansalaislähtöisillä pienkokeiluilla syntyy uusia hyödyllisiä toimintatapoja, joiden hyöty voidaan testata sekä levittää tehokkaammin tarkasti mitattavilla vahvoilla kokeiluilla.

2017 I lisätalousarvio	100 000
2016 tilinpäätös	2 000 000

24. *Suomen EU-puheenjohtajuus* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Suomen EU-puheenjohtajuuden johdosta välttämättömän lisähenkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin palvelussuhteisiin ja tehtäviin
- 2) EU-puheenjohtajuudesta tai siihen valmistautumisesta johtuvien ylityökorvausten maksamiseen
- 3) lisähenkilökunnan tarvitsemista toimitiloista aiheutuviin menoihin
- 4) matka- ja edustusmenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Suomi toimii Euroopan unionin puheenjohtajamaana 1.7.—31.12.2019. Puheenjohtajuuskauden valmistelu on tarpeen aloittaa jo v. 2017, mikä edellyttää lisähenkilöstön palkkausta suunnittelun kannalta keskeisiin tehtäviin valtioneuvoston kansliaan, joka vastaa puheenjohtajuuskauden järjestelyistä. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon puheenjohtajuuteen valmistautumisesta vuonna 2017 välittömästi aiheutuvat menot kuten henkilöstön palkkaus- ja toimitilamenot.

2017 I lisätalousarvio	200 000
------------------------	---------

10. Omistajaohjaus

88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 8 200 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että valtio saa luopua omistuksestaan Neste Oyj:ssä ja Vapo Oy:ssä siten, että valtion omistusosuudeksi jää kummassakin yhtiössä kaikkien osakkeiden tuottamasta äänivallasta vähintään 33,4 prosenttia.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu Governia Oy:n pääomittamisesta. Suomen valtio ja Venäjän federaatio valmistelevat sopimusta Pietarissa sijaitsevan Suomi-talo -kiinteistön hankinnasta Suomen valtiolle. Valtiosopimuksessa kohteen ostajana toimisi valtion puolesta valtion täysin omistama erityistehtäväyhtiö Governia Oy. Suomi-talon ostamiseen tähtäävästä valmistelusta päätettiin pääministeri Sipilän ja pääministeri Medvedevin tapaamisessa joulukuussa 2016. Ratkaisulla pyritään turvaamaan Suomi-talossa toimivien Suomen Pietarin-instituutin, Suomi-koulun sekä useiden suomalaisten elinkeinoelämän ja organisaatioiden toimijoiden toimintaympäristön jatkuvuus Pietarissa. Määrärahalla tehtävän Governian pääomittamisen mitoituksessa varaudutaan myös kattamaan talon vuokralaisena toimineelta Pietari-instituutilta maksamatta jääneet vuokrat, arviolta noin 200 000 euroa.

Omistusrajan muutokset perustuvat valtioneuvoston 13.5.2016 hyväksymään valtion omistajapolitiikkaa koskevaan periaatepäätökseen sekä 1.1.2017 voimaan tulleeseen valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) 3 §:n muutokseen.

2017 I lisätalousarvio	8 200 000
2017 talousarvio	5 700 000
2016 tilinpäätös	5 700 000
2015 tilinpäätös	1 700 000

90. Muut menot

21. Kunniamerkit (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 120 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys perustuu vuonna 2017 Suomen itsenäisyyden juhluvoiteen liittyviin palkitsemisiin mm. suomalaisten olympiavoittajien palkitsemiseen ja ennakoitujen valtiovierailujen määrään. Lisäksi menoja kasvattaa kunniamerkkipaketin uudistaminen sekä veteraanien palkitsemisten jatkuminen vuonna 2017.

2017 I lisätalousarvio	120 000
2017 talousarvio	700 000
2016 tilinpäätös	813 899
2015 tilinpäätös	691 013

61. *Jäsenmaksut ja maksuosuudet Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskukseksi* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 750 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskuksesta annetun lain 12 §:n mukaisten jäsenmaksujen, maksuosuuksien ja vastaavien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle lisätalousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskuksesta. Lakiesityksessä määritellään keskuksen oikeudellinen asema, toimipaikka, organisoituminen, rahoitus sekä muut keskuksen perustamiseen liittyvät keskeiset kysymykset. Euroopan hybridiuhkia ja vastatoimia käsittelevän keskuksen päätehtäviä ovat tutkimus ja analyysi, koulutus ja harjoitukset, doktriinien ja konseptien kehittäminen, parhaiden käytäntöjen jakaminen, yhteistyötapojen ja -mahdollisuuksien identifiointi sekä tiedon tuottaminen hybridiuhkiin vastaamista koskevan päätöksenteon tueksi.

Keskuksen on määrä aloittaa toiminta vuonna 2017. Vuoden 2017 osalta keskuksen toiminnan kulujen arvioidaan olevan noin 750 000 euroa, joka rahoitetaan kokonaisuudessaan Suomen maksuosuutena. Vuodesta 2018 alkaen keskuksen toimintaa rahoitetaan Suomen maksuosuuden lisäksi muiden osallistujamaiden jäsenmaksuosuuksilla. Suomen lisäksi keskuksen toiminnassa arvioidaan olevan mukana 9 jäseniksi luettavaa osapuolta vuoden 2017 aikana. Valtion talousarvion kautta maksettaisiin keskukselle vain Suomen rahoitusosuus, mikä sisältää vuokramenojen osuuden.

2017 I lisätalousarvio

750 000

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

01. *Ulkoasiainhallinnon toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 19 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 45 000 euroa yhtä henkilötyövuotta vastaavan palkkausmenon siirrosta momentilta 23.01.01 valtioneuvoston puhe-
linvälitystoiminnan uudelleenorganisoinnista johtuen sekä vähennyksenä 26 000 euroa siirtona
momentille 23.01.01 valtioneuvoston lehtihankintojen keskittämiseen lopuilta osin valtioneuvos-
ton kansliaan.

2017 I lisätalousarvio	19 000
2017 talousarvio	220 484 000
2016 tilinpäätös	224 930 000
2015 tilinpäätös	234 079 000

10. Kriisinhallinta

20. *Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 3 155 000 euroa.

Lisäksi momentin käyttösuunnitelma muutetaan seuraavaksi:

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusajan menot	300 000
04.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	2 012 000
05.	Yhteiset menot	8 140 000
06.	Suomen Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintajoukon menot (EUFOR/ ALTHEA-operaatio)	990 000
08.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	3 723 000

Käyttösuunnitelma (euroa)

09.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansallisesta kriisinhallinnan veteraanikortista aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintameneihin	417 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	1 166 000
14.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	21 491 000
15.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	300 000
16.	Malin YK-operaation menot (MINUSMA)	1 830 000
18.	Irakin koulutusoperaation menot	11 380 000
19.	EUNAVFOR MED, Välimeren operaation menot	1 014 000
20.	Golanin kriisinhallintaoperaation menot (UNDOF)	166 000
Yhteensä		52 929 000

Selvitysosa: Käyttösuunnitelmakohtien 05. ja 18. lisäys aiheutuu Irakin koulutusoperaation mahdollisen jatkumisen vaikutuksista vuonna 2017. Suunnitteluperusteena on käytetty neljän kuukauden osallistumista (syys—joulukuu) ja noin 100 sotilaan vahvuutta. Käyttösuunnitelma-kohtan 08. vähennys aiheutuu operaation palkkausmenojen vähentymisestä. Käyttösuunnitelma-kohtan 19. vähennys katetaan edellisiltä vuosilta siirtyneillä erillä.

Muutokset käyttösuunnitelmaan (euroa)

05.	Yhteiset menot	+660 000
08.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	-827 000
18.	Irakin koulutusoperaation menot	+3 730 000
19.	EUNAVFOR MED, Välimeren operaation menot	-408 000
Yhteensä		3 155 000

2017 I lisätalousarvio	3 155 000
2017 talousarvio	49 774 000
2016 tilinpäätös	56 446 000
2015 tilinpäätös	49 205 991

21. Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 545 000 euroa.

Lisäksi momentin käyttösuunnitelma muutetaan seuraavaksi:

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	Siviilikriisinhallinta	15 230 000
02.	Vaalitarkkailijat	175 000
03.	Rauhanvälittäminen	500 000
Yhteensä		15 905 000

Selvitysosa: Lisäys 545 000 euroa ja 75 000 euron siirto käyttösuunnitelmakohtasta 02. kohdennetaan käyttösuunnitelmakohtaan 01. siviilikriisinhallinnan operaatioissa olevien henkilöiden ennakoitua suuremman määrän johdosta.

2017 I lisätalousarvio	545 000
2017 talousarvio	15 360 000
2016 tilinpäätös	13 949 443
2015 tilinpäätös	15 236 225

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää Tekesin hallinnoimaan BEAM-kehitysinnovaatio-ohjelmaan Suomessa toimivilla yrityksille ja muille yhteisöille valtioneuvoston tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta koskevan asetuksen (1444/2014) ja Euroopan komission vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (EY 1407/2013) mukaisesti. Määrärahaa saa osana BEAM-kehitysinnovaatio-ohjelmaa käyttää myös Suomessa toimivien julkista tutkimusta tai tiedon levittämistä harjoittavien valtion tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja vastaavien tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioiden tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.

Selvitysosa: Momentin perusteluja on muutettu maininnalla Euroopan komission vähämerkityksistä tukea koskevasta asetuksesta (EY 1407/2013). Säädosviittaus yhtenäistää momentin käyttöperusteita momenttien 32.20.40, 32.20.43 ja 32.20.83 käyttöperusteiden kanssa. Lisäksi momentin perusteluja on täydennetty siten, että myös julkista tutkimusta ja tiedon levittämistä harjoittavien valtion tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja vastaavien tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioiden tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittaminen on mahdollista.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	535 195 000
2016 tilinpäätös	504 343 000
2015 tilinpäätös	802 582 000

90. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa ja vuodelta 2016 siirtynyttä määrärahaa saa käyttää myös enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkausmenojen maksamiseen Suomen Arktisen neuvoston puheenjohtajuutta tukevissa valtion virastojen ja laitosten hankkeissa.

Selvitysosa: Suomi toimii Arktisten neuvoston puheenjohtajana vuosina 2017—2019. Puheenjohtajuus on ainutlaatuinen mahdollisuus tuoda omien hankealoitteiden kautta esille Suomen arktista osaamista ja edistää liiketoimintamahdollisuuksia arktisilla alueilla. Momentilta rahoitettavilla hankkeilla on oleellinen merkitys Suomen puheenjohtajuusohjelman toteuttamisessa. Hankkeita toteuttavat laaja-alaisesti eri valtiontoimijat. Hankkeissa on tarkoituksenmukaista

käyttää sekä vakituisen henkilöstön että määräaikaiseen palvelussuhteeseen palkattavien työpanosta.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	1 800 000
2016 tilinpäätös	1 600 000
2015 tilinpäätös	2 100 000

Pääloukka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ministeriö ja hallinto

01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 89 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennyksestä 60 000 euroa on siirtoa momentille 25.01.03 maastapoistamisen täytäntöönpanon valvontaan, 20 000 euroa on siirtoa momentille 25.01.50 Saamelaiskulttuurikeskus Sajoksen kokouspalveluita tukeviin laitehankintoihin ja 9 000 euroa on siirtoa momentille 23.01.01 valtioneuvoston lehtihankintojen keskittämiseen lopuilta osin valtioneuvoston kansliaan.

2017 I lisätalousarvio	-89 000
2017 talousarvio	20 446 000
2016 tilinpäätös	21 428 000
2015 tilinpäätös	22 675 000

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 100 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu turvapaikanhakijoiden maastapoistamisen valvontatehtävien lisääntymisestä. Lisäyksestä 60 000 euroa on siirtoa momentilta 25.01.01.

2017 I lisätalousarvio	100 000
2017 talousarvio	7 188 000
2016 tilinpäätös	7 408 000
2015 tilinpäätös	7 361 000

20. Erityismenot (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 6 500 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 1 500 000 euroa Sampo Oyj:n osakekirjojen kuoletuksien kuulutuksista aiheutuviin menoihin ja vähennyksenä 8 000 000 euroa rikoslain 10 luvun 11 §:n 2 momentin mukaisten WinCapita-juttuun liittyvien korvausten maksatusten arvioidusta siirtymisestä pääasiassa vuodelle 2019. Maksatusten siirty-

miseen ovat vaikuttaneet erityisesti oikeudenkäyntien pitkä kesto sekä oikeusavun laajennuspyynnön käsittelyn viivästyminen Iso-Britanniassa.

2017 I lisätalousarvio	-6 500 000
2017 talousarvio	19 032 000
2016 tilinpäätös	13 492 078
2015 tilinpäätös	10 923 142

50. Avustukset (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 20 000 euroa.

Lisäksi momentin käyttösuunnitelma muutetaan seuraavaksi:

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

Avustukset rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille (enintään)	4 933
Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen (enintään)	3 202
Muut avustukset (enintään)	190
Yhteensä	8 325

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 25.01.01 Saamelaiskulttuurikeskus Sajoksen kokouspalveluita tukeviin laitehankintoihin. Lisäys kohdennetaan käyttösuunnitelmakohtaan Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen.

2017 I lisätalousarvio	20 000
2017 talousarvio	8 305 000
2016 tilinpäätös	6 165 130
2015 tilinpäätös	4 397 245

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös kuluttajariitalautakunnasta annetussa laissa (8/2007) tarkoitettujen menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

Momentin nimike on muutettu.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	61 152 000
2016 tilinpäätös	61 849 000
2015 tilinpäätös	60 076 000

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 120 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 33.01.06.

2017 I lisätalousarvio	-120 000
2017 talousarvio	210 984 000
2016 tilinpäätös	211 176 000
2015 tilinpäätös	228 921 000

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Sisäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 3 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon vähennyksenä 60 000 euroa siirtona momentille 23.01.01 valtioneuvoston yhteisen verkkojulkaisualustan palvelun menoihin ja lisäyksenä 57 000 euroa hybridiuhkien torjunnan osaamisen kehittämistehtäviin.

2017 I lisätalousarvio	-3 000
2017 talousarvio	13 632 000
2016 tilinpäätös	14 647 000
2015 tilinpäätös	16 218 000

24. EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 115 000 euroa.

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös Euroopan unionin yhteisvastuuta ja maahanmuuttovirtojen hallintaa koskevan yleisohjelman 2007—2013 alaisten rahastojen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätösten 575/2007/EY artiklojen 45—46 (rahoitusoidot), 573/2007/EY artiklojen 45—46 (rahoitusoidot), 574/2007/EY artiklojen 47—48 (rahoitusoidot) sekä neuvoston päätöksen 435/2007/EY artiklojen 43—44 (rahoitusoidot) mukaisesti Suomen velvoitteiden maksamiseen sekä muista hankkeisiin tehdyistä sitoumuksista aiheutuvien velvoitteiden maksamiseen edellyttäen, että rahoitusoidot ei ole mahdollista kohdistaa kansallisen rahoituksen osuuteen.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu mahdollisista Euroopan komission päätösten mukaisista rahoitusoidoista aiheutuvista velvoitteista.

2017 I lisätalousarvio	115 000
2017 talousarvio	32 224 000
2016 tilinpäätös	47 260 000
2015 tilinpäätös	14 288 000

10. Poliisitoimi

02. Suojelupoliisin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 200 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu Suojelupoliisin toimitilojen uudistamiseen liittyvän hankkeen käynnistymisestä.

2017 I lisätalousarvio	200 000
2017 talousarvio	27 391 000
2016 tilinpäätös	24 009 000

21. KEJO-hankkeen yhteiset toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Valtuus

Momentin perusteluja täydennetään siten, että viranomaisten yhteisen kenttäjohtamisjärjestelmä-hankkeen (KEJO) osalta voidaan tehdä sitoumuksia siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja, mukaanlukien aiemmista sitoumuksista aiheutuvat menot, yhteensä enintään 21 500 000 euroa.

Selvitysosa: Vuoden 2014 kolmannessa lisätalousarviossa hankkeelle myönnettiin 5,0 milj. euron lisävaltuus aiemman 15 milj. euron valtuuden lisäksi. Lisävaltuudesta 1,5 milj. euroa ennakoitiin rahoitettavan myöhemmässä vaiheessa haettavalla EU:n sisäisen turvallisuuden rahaston (ISF-P) määrärahalta, jolloin kansallisen määrärahan tarve momentilla olisi pienentynyt 5,0 milj. eurosta 3,5 milj. euroon. Vuoden 2017 alussa allekirjoitetun muutossopimuksen myötä ovat hankkeen aikataulu ja kustannusarvio muuttuneet ja hankkeelle 30.6.2016 myönnetty EU-rahoitus jätetään lisäämään hankkeen kokonaisrahoitusta. Valtuutta lisätään sen mukaisesti 1,5 milj. eurolla.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	4 000 000
2016 tilinpäätös	12 922 000
2015 tilinpäätös	—

40. Maahanmuutto

22. Vapaaehtoinen paluu (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 3 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu lisääntyneistä menotarpeista.

2017 I lisätalousarvio	3 000 000
2017 talousarvio	5 800 000

63. Vastaanottoiminnan asiakkaille maksettavat tuet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 14 900 000 euroa.

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu vastaanoton piirissä olevien henkilöiden ennakoitua suuremmasta määrästä.

Mahanmuuttovirasto on arvioinut, että vastaanoton piirissä on vuonna 2017 keskimäärin 14 700 henkilöä. Määrä on laskenut ennakoitua hitaammin valitusten käsittelyaikojen ja kuntiin sijoitusten haasteiden johdosta.

2017 I lisätalousarvio	14 900 000
2017 talousarvio	37 000 000
2016 tilinpäätös	77 618 884
2015 tilinpäätös	28 023 690

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 10 270 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää myös enintään 1 000 000 euroa palvelussuhdeasuntojen vuokraosuuksien maksamisesta puolustusvoimien toiminnallisiin tarpeisiin perustuen tai puolustusministeriön siirtomäärärahauden puitteissa määräämäksi siirtymäajaksi puolustushallinnon rakennemuutoksen henkilöstöjärjestelyihin liittyvistä syistä tai muihin puolustushallinnon vastaaviin tarpeisiin perustuen.

Vuoden 2016 talousarviossa myönnetystä kaksivuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 479 000 euroa.

Valtuudet

Vuoden 2017 toimintamenojen tilausvaltuuden enimmäismäärää lisätään 5 299 000 eurolla siten, että tilausvaltuuden käytöstä saa aiheutua valtiolle menoja vuosina 2017—2021 enintään 197 150 000 euroa.

Alkeis- ja peruslentokoulutuksen koulutusjärjestelmän palveluhankinta -tilausvaltuuden enimmäismäärää lisätään 4 581 000 eurolla siten, että tilausvaltuuden käytöstä saa aiheutua valtiolle menoja vuosina 2017—2020 enintään 12 399 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon vähennyksenä 11 992 000 euroa vuoden 2016 toteutuneen indeksikehityksen mukaisena kustannustasotarkistuksena sekä lisäyksenä 1 243 000 euroa vuoden 2016 valuuttakurssien muutoksista aiheutuvia menoja ja 479 000 euroa toimintameno määrärahan uudelleenbudjetoinnista aiheutuvia menoja. Uudelleen budjetoitavaa euromäärää vastaava osuus vuoden 2016 siirtomäärärahasta peruutetaan vuoden 2013 toimintamenojen tilausvaltuudella tehdyn hankinnan toimitusviiveestä ja Puolustusvoimien logistiikka 2013 -tilausvaltuudella tehdyn hankinnan hinnanalennuksesta johtuen.

Vuoden 2014 alusta on siirrytty järjestelmään, jossa vuosittain kevään lisätalousarvioesityksen yhteydessä selvitetään valuuttakurssimuutosten nettomääräinen vaikutus edellisen vuoden määrärahatarpeeseen. Vaikutusta vastaava tarkistus ehdotetaan lisätalousarvioesityksissä ao. momenttien määrärahoihin lisäyksenä tai vähennyksenä.

Vuoden 2017 toimintamenojen tilausvaluuden enimmäismäärän lisääminen aiheutuu NH90-helikopterisimulaattorin kasvaneista kuluista. Alkeis- ja peruslentokoulutuksen koulutusjärjestelmän palveluhankinta -tilausvaluuden enimmäismäärää ja menojen maksatusaikaa lisätään, koska hankintasopimus on tarkoitus tehdä nelivuotisena. Tilausvaluuksiin tehtävät muutokset toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Asuntosubventiomäärärahan vähentäminen johtuu kuluvan vuoden määrärahatarpeen tarkentumisesta ottaen huomioon käytettävissä oleva edellisen vuoden siirtomääräraha, minkä vuoksi määrärahasta voidaan käyttää 2 000 000 euroa muihin momenttiperustelujen mukaisiin puolustusvoimien toimintamenoihin.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

Päätösosaan tehtyjen muutosten johdosta valtuustaulukko muuttuu seuraavanlaiseksi:

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2017	2018	2019	2020	2021—	Yhteensä vuodesta 2017 lähtien
Vanhat tilausvaluudet						
Peruslentokoulutus VN-kalustolla -tilausvaluus	3 502	2 424				5 926
Puolustusvoimien logistiikka 2013 (PVLOG 2013) -tilausvaluus	9 750					9 750
KASI-järjestelmän ylläpito -tilausvaluus	3 000	3 000	3 000	3 000		12 000
Vuoden 2015 toimintamenojen tilaus- valuus	31 638	10 207				41 845
Kunnossapidon kumppanuus (Millog) -tilausvaluus	97 214	95 559	95 131	93 897		381 801
Alkeis- ja peruslentokoulutuksen koulutusjärjestelmän hankinta -tilaus- valuus	22 000	15 000				37 000
Vuoden 2016 toimintamenojen tilaus- valuus	83 916	41 892	8 986	6 380	5 600	146 774
Vanhat tilausvaluudet yhteensä	251 020	168 082	107 117	103 277	5 600	635 096
Uudet tilausvaluudet						
Vuoden 2017 toimintamenojen tilaus- valuus	13 780	111 341	36 945	26 330	8 754	197 150
Alkeis- ja peruslentokoulutuksen koulutusjärjestelmän palveluhankinta -tilausvaluus	1 080	2 157	4 581	4 581		12 399
Uudet tilausvaluudet yhteensä	14 860	113 498	41 526	30 911	8 754	209 549
Valtuudet yhteensä	265 880	281 580	148 643	134 188	14 354	844 645

2017 I lisätalousarvio	-10 270 000
2017 talousarvio	1 914 331 000
2016 tilinpäätös	1 899 710 000
2015 tilinpäätös	1 838 940 000

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään lisäystä 16 753 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon vähennyksenä 3 219 000 euroa vuoden 2016 toteutuneen indeksikehityksen mukaisena kustannustasotarkistuksena ja lisäyksenä 19 972 000 euroa vuoden 2016 valuuttakurssien muutoksista aiheutuneita menoja.

Vuoden 2014 alusta on siirrytty järjestelmään, jossa vuosittain kevään lisätalousarvioesityksen yhteydessä selvitetään valuuttakurssimuutosten nettomääräinen vaikutus edellisen vuoden määrärahatarpeeseen. Vaikutusta vastaava tarkistus ehdotetaan lisätalousarvioesityksissä ao. momenttien määrärahoihin lisäyksenä tai vähennyksenä.

Tehtyjen muutosten jälkeen määrarahasta arvioidaan käytettävän 303 964 000 euroa aikaisemmin myönnettyistä tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, 76 900 000 euroa vuonna 2017 myönnetystä tilausvaltuudesta aiheutuvien menojen maksamiseen, 16 753 000 euroa tilausvaltuuksiin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä 94 309 000 euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin.

2017 I lisätalousarvio	16 753 000
2017 talousarvio	475 173 000
2016 tilinpäätös	559 617 000
2015 tilinpäätös	469 563 000

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 5 466 000 euroa.

Lisäksi momentin käyttösuunnitelma muutetaan seuraavaksi:

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	993 000
02.	Suomen Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintajoukon menot (EUFOR/ALTHEA-operaatio)	275 000
03.	Sotilastarkkailijatoiminnan menot	2 056 000
04.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	4 000 000
05.	Irakin koulutusoperaation menot	17 680 000
07.	Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	4 082 000
08.	Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	10 000 000
10.	EUNAVFOR MED, Välimeren operaation menot	-
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	320 000

Käyttösuunnitelma (euroa)

13.	Atalanta-operaation menot	10 000
15.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	16 140 000
16.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	220 000
17.	Malin YK-operaation menot (MINUSMA)	845 000
18.	Golanin kriisinhallintaoperaation menot (UNDOF)	52 000
20.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansainvälisestä helikopterirahastosta aiheutuviin menoihin, Pohjoismaiden Base Camp -pooliin osallistumisesta aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	686 000
Yhteensä		57 359 000

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 5 979 000 euroa sotilaallisen kriisinhallinnan lisämenoihin ja vähennyksenä 513 000 euroa vuoden 2016 toteutuneen indeksikehityksen mukaisena kustannustasotarkistuksena. Lisätarve aiheutuu pääosin Irakin OIR-operaation jatkumisesta.

Muutokset käyttösuunnitelmaan (euroa)

03.	Sotilastarkkailijatoiminnan menot	-394 000
05.	Irakin koulutusoperaation menot	7 680 000
07.	Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	-1 100 000
10.	EUNAVFOR MED, Välimeren operaation menot	-480 000
13.	Atalanta-operaation menot	-240 000
Yhteensä		5 466 000

2017 I lisätalousarvio	5 466 000
2017 talousarvio	51 893 000
2016 tilinpäätös	35 761 000
2015 tilinpäätös	47 422 000

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 375 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 400 000 euroa joh-tuen siitä, että maakuntien perustamisen ja toiminnan seuranta edellyttää vahvaa valmisteluosaa-mista valtiovarainministeriöltä. Valtio rahoittaa maakuntien toiminnan ja maakunnat muodosta-vat olennaisen osan julkisen talouden kokonaisuudesta. Valtiovarainministeriö seuraa ja analysoi maakuntien toiminnan laatua ja taloutta, pitää yhteyttä maakuntiin, käy neuvotteluja maakuntien suuntaan sekä valmistelee valtion toimenpiteitä. Tämän uuden ja vaativan kokonaisuuden asian-mukainen hoitaminen edellyttää valtiovarainministeriöön osaavia lisäresursseja yhtäältä maa-kuntahallinnosta vastaavalle ja toisaalta valtiontaloudesta vastaavalle toiminnalle. Tarkoitus on lisätä henkilöstöä 18 henkilötyövuodella, joista noin puolet voisi aloittaa jo syksyllä 2017.

Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon vähennyksenä 25 000 euroa siirtona momentille 23.01.01 valtioneuvoston lehtihankintojen keskittämiseen lopuilta osin valtioneuvoston kansli-aan.

2017 I lisätalousarvio	375 000
2017 talousarvio	29 920 000
2016 tilinpäätös	30 363 000
2015 tilinpäätös	33 491 000

10. Verotus ja tulli

63. Takaisin maksetut verot (arviomääräraha)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös valtion korvattavaksi tuomittujen ELV-vahingonkorvausten maksamiseen viivästyskorkoineen.

Selvitysosa: Alkuvuonna 2017 autoveron arvonlisäveroja eli ELV-vahingonkorvauksia korkoineen on tullut maksettavaksi noin 123 000 euroa. Tarkoitukseen ei ole käytettävissä eril-listä määrärahaa, joten perustelujen muuttamisella menoerät voidaan maksaa tältä momentilta.

Luonteeltaan ELV-vahingonkorvaukset ovat takaisinmaksettuja veroja ja niihin liittyviä muita kuluja.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	15 900 000
2016 tilinpäätös	13 369 231
2015 tilinpäätös	3 399 068

20. Palvelut valtioyhteisölle

88. Senaatti-kiinteistöt

4. Valtuudet

Momentin perusteluja täydennetään siten, että Senaatti-kiinteistöt oikeutetaan luovuttamaan Mikju Oy:lle perustettavan tai perustettavien yhtiöiden lukuun Helsingin kaupungissa sijaitsevan kiinteistön (91-5-94-14) sillä sijaitsevine rakennuksineen 14 050 000 euron kauppahinnalla sekä Senaatti-kiinteistöjen muutoin määräämin ehdoin.

Selvitysosa: Valtuuden mukainen kiinteistövarallisuus sijaitsee Helsingin kaupungin Punavuoren kaupunginosan korttelissa 94 tontilla 14 (91-5-94-14) osoitteessa Ratakatu 3. Avoimeen tarjousmenettelyyn perustuneessa myyntiprosessissa kiinteistövarallisuudesta saatu korkein tarjous on ollut 14 050 000 euroa, joka vastaa omaisuuden käypää arvoa.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	—
2016 tilinpäätös	—
2015 tilinpäätös	—

30. Tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto

03. Väestörekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 140 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu maakuntavaaleissa äänioikeutetuille ulkomaan kansalaisille lähetettävän tiedotteen postituskustannuksista.

2017 I lisätalousarvio	140 000
2017 talousarvio	9 620 000
2016 tilinpäätös	7 623 000
2015 tilinpäätös	7 984 000

40. Valtion alue- ja paikallishallinto

03. Alue- ja paikallishallinnon tukitoimet (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös Valtion lupa- ja valvontaviraston toimeenpanosta aiheutuvien kulujen maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion lupa- ja valvontaviraston toimeenpanohanke on asetettu ajalle 14.2.2017—31.12.2018 ja viraston on tarkoitus aloittaa toimintansa 1.1.2019. Virastoa koskeva hallituksen esitys annetaan eduskunnalle vuoden 2017 aikana.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	352 000
2016 tilinpäätös	622 000
2015 tilinpäätös	1 782 000

50. Eläkkeet ja korvaukset

50. Vahingonkorvaukset (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 200 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu siitä, että valtion henkilöstön matkavahinkokorvausten siirto Valtiokonttorin hoidettavaksi lykkäytyy vuodelta 2017 vuoteen 2018. Korvauksiin arvioitua määrärahaa ei tarvita vuonna 2017.

2017 I lisätalousarvio	-200 000
2017 talousarvio	40 500 000
2016 tilinpäätös	38 875 309
2015 tilinpäätös	39 479 889

70. Valtionhallinnon kehittäminen

02. Valtion talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon tietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 1 500 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 28.70.22, mistä 1 200 000 euroa aiheutuu julkisten hankintojen toimittajatietopalvelun toteutuksesta ja 300 000 euroa valtion hankintadatopalvelun toteutuksesta.

Hankinnoista aiheutuvien ylläpitomenojen rahoitus ei edellytä lisämäärärahatarpeita.

2017 I lisätalousarvio	1 500 000
2017 talousarvio	5 300 000
2016 tilinpäätös	12 260 000
2015 tilinpäätös	10 560 000

05. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 22 000 000 euroa.

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen uudistuksen valmistelukustannuksiin maakuntien väliaikaisille valmistelutoimielimille, kunnille ja kuntayhtymille.

Selvitysosa: Lisäyksestä 10 000 000 euroa aiheutuu uusien maakuntien perustamiseen liittyvistä ICT:n perustamiskustannuksista ja näihin liittyvistä konsolidointikustannuksista ja 12 000 000 euroa maakuntien väliaikaishallinnolle suunniteltujen tehtävien kustannuksista. Rahoitus toteutuu joko esivalmisteluavustuksina kunnille tai väliaikaishallinnon rahoituksena. Tästä syystä momentin päätösosasta on poistettu kunnille ja kuntayhtymille maksettavien avustusten määrällinen rajoite.

2017 I lisätalousarvio	22 000 000
2017 talousarvio	31 300 000

22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta vähennetään 5 560 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennyksestä 1 500 000 euroa on siirtoa momentille 28.70.02 julkisten hankintojen toimittajätietopalvelun ja valtion hankintadatapalvelun toteuttamiseen ja 4 060 000 euroa siirtoa momentille 30.01.01 Julkisen hallinnon paikkatiedon palvelualusta -hankkeen toteuttamiseen.

2017 I lisätalousarvio	-5 560 000
2017 talousarvio	15 072 000
2016 tilinpäätös	175 000

80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 2 168 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) perusteena olevien valtion vuoden 2017 talousarviossa arvioitujen tulojen määrän muutoksesta.

2017 I lisätalousarvio	2 168 000
2017 talousarvio	224 576 000
2016 tilinpäätös	219 560 594
2015 tilinpäätös	220 775 638

31. Verohyvitys Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 9 000 000 euroa.

Selvitysosa: Ahvenanmaan valtuuskunnan 8.2.2017 tekemän päätöksen mukaan vuoden 2015 verohyvityksen määrä on 23 945 287 euroa.

2017 I lisätalousarvio	9 000 000
2017 talousarvio	15 000 000
2016 tilinpäätös	9 508 580
2015 tilinpäätös	6 987 664

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 9 200 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve johtuu syrjäisyyden perusteella määräytyvän lisäosan muutoksista. Syrjäisyyden lisäosa lasketaan kunnan asukasluvun, syrjäisyyden perushinnan ja syrjäisyysluvun perusteella. Syrjäisyysluvun perusteena olevat paikallinen väestöpohjaindeksi ja seudullinen väestöpohjaindeksi päivitetään viiden vuoden välein. Tilastokeskus on tehnyt päivityksen indeksin pohjana oleviin laskentatietoihin syksyllä 2016. Varsinaista talousarviota tehdessä päivitettyt indeksit eivät olleet vielä käytettävissä.

2017 I lisätalousarvio	9 200 000
2017 talousarvio	8 597 754 000
2016 tilinpäätös	9 024 697 225
2015 tilinpäätös	8 485 448 061

92. EU ja kansainväliset järjestöt

95. Valtion takaussuoritukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 8 200 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu Pietari-säätiölle 21.8.2008 annetusta 10 milj. euron ja 17.9.2009 annetusta 3,5 milj. euron suuruudesta takauksesta vuonna 2017 mahdollisesti aiheutuvista takaussuorituksista.

Pietari-säätiö ylläpitää Suomen Pietarin kulttuuri-instituuttia. Säätiö on ajautunut talousvaikeuksiin sen ylläpitämän Pietarin Suomi-talon peruskorjauksen tultua arvioitua kalliimmaksi. Danske

Bank luotonmyöntäjänä on huhtikuun lopussa irtisanonut ja eräännyttänyt heti maksettavaksi lainoista toisen ja vaatii valtiolta lainan maksua takausvastuuseen vedoten. Pankki on samalla ilmoittanut irtisanovansa myös toisen valtioneuvoston piiriin kuuluvan lainansa, joiden myötä valtion tulee maksaa takaussuoritus myös sen osalta. Valtiokonttorin vastattavaksi tulevat lainojen jäljellä olevat pääomat yhteensä 8 400 494 euroa, korot edellisestä eräpäivästä maksupäivään tai irtisanomispäivään sekä mahdolliset viivästyskorot ja muut kulut.

2017 I lisätalousarvio	8 200 000
2017 talousarvio	800 000
2016 tilinpäätös	3 266 706
2015 tilinpäätös	780 428

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 9 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 23.01.01 valtioneuvoston lehtihankintojen keskittämiseen lopuilta osin valtioneuvoston kansliaan.

2017 I lisätalousarvio	-9 000
2017 talousarvio	18 021 000
2016 tilinpäätös	19 731 000
2015 tilinpäätös	20 852 000

02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 75 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 29.70.01 ja aiheutuu valitusten määrän kasvusta seuranneesta käsittelyruuhkasta ja sen purkamiseksi tarvittavasta yhden määräaikaisen henkilötyövuoden lisätarpeesta.

2017 I lisätalousarvio	-75 000
2017 talousarvio	46 077 000
2016 tilinpäätös	45 530 030
2015 tilinpäätös	48 597 421

53. Eräät turvapaikanhakijoista ja maahanmuuttajista aiheutuvat avustukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	8 090 000
2016 tilinpäätös	2 190 000

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

20. *Yleissivistävän koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot* (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää myös enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu lukiokoulutuksen kehittämishankkeen käynnistämisestä.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	34 016 000
2016 tilinpäätös	18 096 950
2015 tilinpäätös	11 041 000

20. Ammatillinen koulutus

21. *Ammatillisen koulutuksen kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 2 000 000 euroa.

Momentin määräraha muutetaan kolmevuotiseksi siirtomäärärahaksi.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa tukevien kasvupilottien toteuttamisesta positiivisen rakennemuutoksen alueilla. Vuosina 2017—2019 toteutettavissa pilottihankkeissa selvitetään tarkemmin alueiden ammatillisten osajien tarvetta sekä luodaan toimintamalleja, joilla voidaan nopeasti ja etupainotteisesti vastata osaajatarpeeseen.

2017 I lisätalousarvio	2 000 000
2017 talousarvio	8 511 000
2016 tilinpäätös	8 729 710
2015 tilinpäätös	13 721 000

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

20. *Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 9 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 2 000 000 euroa aiheutuu vuosien 2017—2021 aikana toteutettavan datalähtöisen tutkimuksen kehittämisohjelman käynnistämisestä, 4 000 000 euroa ammattikorkeakoulutuksen vahvistamisesta positiivisen rakennemuutoksen alueilla vuosina 2017—2019, 2 000 000 euroa tekniikan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen yhteisen alustan luomisesta Turkuun ja 1 000 000 euroa toimintamallin kehittämisestä Suomen tekniikan alan yliopistojen yhteistyöhön Lounais-Suomessa. Suomen tekniikan alan yliopistojen yhteistyön toimintamallista valtion rahoitettavaksi tulevat kokonaiskustannukset ovat 12 000 000 euroa vuosina 2017—2021.

2017 I lisätalousarvio	9 000 000
2017 talousarvio	91 981 000
2016 tilinpäätös	55 712 700
2015 tilinpäätös	49 837 000

70. Opintotuki

01. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 75 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 29.01.02 ja aiheutuu valitusten määrän kasvusta seuranneesta käsittelyruuhkasta ja sen purkamiseksi tarvittavasta yhden määräaikaisen henkilötyövuoden lisätarpeesta.

2017 I lisätalousarvio	75 000
2017 talousarvio	621 000
2016 tilinpäätös	643 000
2015 tilinpäätös	700 000

80. Taide ja kulttuuri

06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valtuus

Momentin perusteluja täydennetään siten, että Kansallinen audiovisuaalinen instituutti saa tehdä elokuvateatteritoiminnan siirtoon liittyvän tilojen vuokraamista koskevan sopimuksen siten, että instituutin kokonaisvuokramenot ovat vuositasolla yhteensä enintään 1 430 000 euroa.

Selvitysosa: Vuoden 2016 talousarviossa myönnetty valtuus uusitaan.

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin tavoitteena on vuokrata toimitilat tulevasta Helsingin kaupungin Keskustakirjastosta instituutin elokuvateatteritoimintaa varten. Vuokramenojen kasvusta aiheutuva määrärahan lisätarve vuodesta 2019 lukien, 180 000 euroa, katetaan pääluokan sisäisin siirroin.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	6 080 000
2016 tilinpäätös	6 491 000
2015 tilinpäätös	6 935 000

53. *Valtionavustus tilakustannuksiin* (kiinteä määräraha)

Valtuus

Momentin perusteluja täydennetään siten, että opetus- ja kulttuuriministeriö saa myöntää valtionavustusta Suomen maatalousmuseosäätiölle Maatalousmuseo Sarkan uudesta lisärakennuksesta aiheutuviin vuokratilakustannuksiin siten, että museon kokonaisvuokramenot ovat vuositasolla enintään 525 000 euroa vuodesta 2018 lukien.

Selvitysosa: Helsingin yliopiston maatalousmuseon maatalouden opetuskokoelman siirtäminen Saraan edellyttää uutta hallirakennusta. Hallin rakennuttajana ja vuokranantajana toimisi Senaatti-kiinteistöt.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	27 257 000
2016 tilinpäätös	24 548 984
2015 tilinpäätös	29 133 407

90. Liikuntatoimi

50. *Rahapelitoiminnan voittovarot urheilun ja liikuntakasvatukseen edistämiseen* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 6 000 000 euroa.

Valtuus

Momentin perusteluja täydennetään siten, että Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishankkeeseen liittyviä sitoumuksia saa tehdä siten, että niistä aiheutuu aiemmin tehdyistä sitoumuksista aiheutuneiden tai aiheutuvien menojen lisäksi valtiolle rahapelitoiminnan voittovaroista rahoitettavia menoja vuosina 2017—2027 yhteensä enintään 26 000 000 euroa, ja edellyttäen, että Helsingin kaupunki osallistuu hankkeen kustannuksiin vähintään yhtä suurella osuudella.

Selvitysosa: Valtuuden lisäys, 26 milj. euroa, aiheutuu Olympiastadionin perusparannus- ja uudistamishankkeen kokonaiskustannusarvion noususta 52 milj. eurolla 261 milj. euroon, josta valtion osuus on enintään puolet.

Lisämäärärahan tarve katetaan tulouttamalla 6 milj. euroa jakamattomista veikkausvoittovaroista vuonna 2017 ja loput, 20 milj. euroa, liikuntaan osoitettavista rahapelitoiminnan tuotoista vuosina 2018—2027 tältä momentilta. Hankkeen lisärahoituksesta tehdään sopimus Helsingin kaupungin kanssa, missä yhteydessä on tarkoitus myös sopia siitä, että hanketta ei enää vuodesta 2017 lukien avusteta etupainotteisesti.

Ehdotettava valtuuden lisäys huomioiden perusparannushankkeelle osoitettu valtionrahoitus on yhteensä enintään 130,5 milj. euroa. Valtio on osoittanut hankkeeseen rahoitusta vuosien 2011—2017 talousarvioissa yhteensä 97,7 milj. euroa. Vuoden 2015 talousarvioon kirjatus valtuuden (51,8 milj. euroa) loppuosa 6,8 milj. euroa on tarkoitus osoittaa vuoden 2018 talousarviossa jakamattomista veikkausvoittovaroista.

2017 I lisätalousarvio	6 000 000
2017 talousarvio	154 097 000
2016 tilinpäätös	147 120 326
2015 tilinpäätös	147 993 082

55. *Valtionavustus liikuntapaikan rakentamiseen KymiRing Oy:lle* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksen myöntämiseen ja maksamiseen KymiRing Oy:lle rakenteilla olevan moottoriurheilukeskuksen rakentamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Avustuksen myöntämisen ja maksamisen ehtona on, että rahoittajien antamin oikeudellisesti pitävin rahoitussitoumuksin voidaan todeta moottoriurheilukeskushankkeen vaatiman koko rahoituksen toteutuvan.

Selvitysosa: KymiRing Oy rakennuttaa vuokraamalleen alueelle Iitin kuntaan moottoriurheilukeskuksen, joka koostuu kansainväliset standardit täyttävästä moottoriradasta sekä sen yhteyteen rakennettavista rallicross-, karting-, motocross-, speedway- sekä enduroradoista ja niiden edellyttämistä rakenteista. Moottoriurheilukeskuksen yhteyteen on siitä erillisenä tarkoitus toteuttaa myös ajokoulutus- ja liikenneturvallisuuskeskus sekä ajoneuvoteollisuutta palveleva testaussympäristö. Hankkeen kokonaiskustannus on arviolta 23 milj. euroa, josta moottoriurheilukeskuksen rakentamiskustannukset ovat noin 16,5 milj. euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on vuosina 2015 ja 2016 myöntänyt KymiRing moottoriurheilukeskuksen rakentamiseen valtionavustusta yhteensä 3 milj. euroa liikuntapaikkojen perustamiskustannuksiin momentille 29.90.50 varatusta rahoituksesta. Lisäksi Hämeen ELY-keskus on myöntänyt ajokoulutuskeskuksen toimintaan yrityksen kehittämisyavustusta 0,5 milj. euroa. Nyt ehdotettava avustus perustuisi liikuntapaikkarakentamisen tukemiseen. Lähikunnat saattavat myös rahoittaa moottoriurheilukeskusta.

Hanke toteutetaan allianssimenettelyllä. Pääurakoitsijaksi on tarjouskilpailun perusteella valittu Destia Oy, joka kuuluu samaan konserniin kuin moottoriurheilukeskuksen maa-alueen pääosan omistava yhtiö. Radan rakennustyöt on aloitettu syksyllä 2015, mutta ne ovat olleet keskeytyksissä.

Valtionavustuksen tarkoituksena on varmistaa rakennustöiden jatkuminen ja hankkeen toteutuminen. Ennen valtionavustuksen myöntämistä on tarkoitus oikeudellisesti pätevällä tavalla varmistua siitä, että hankkeen vaatima kokonaisrahoitus on saatu hyväksyttävien sitoumuksin koottua ja hanke on näin toteutumassa.

Hankkeeseen liittyy momentilla 31.10.77 oleva liikennehanke vt 12:lla.

2017 I lisätalousarvio	3 500 000
------------------------	-----------

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto ja tutkimus

01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 3 060 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon vähennyksenä 1 000 000 euroa siirtona momentille 30.01.23 käytettäväksi hallinnonalan tuottavuutta edistäviin hankkeisiin.

Lisäksi määrärahan muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 4 060 000 euroa siirtona momentilta 28.70.22 hallitusohjelman Digitalisaatio, kokeilut ja normien purku -kärkihankkeeseen kuuluvaan Julkisen hallinnon paikkatiedon palvelualusta -hankkeen toteuttamiseen. Hankkeesta aiheutuvien ylläpitokustannusten rahoitus ei edellytä lisämäärärahoja vaan se hoidetaan kehyksen puitteissa.

2017 I lisätalousarvio	3 060 000
2017 talousarvio	23 124 000
2016 tilinpäätös	24 645 000
2015 tilinpäätös	23 874 000

05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 1 600 000 euroa.

Selvitysosa: Valtioneuvoston kanslia asetti syksyllä 2016 työryhmän selvittämään keinoja Savonlinnan alueen tukemiseksi Savonlinnan opettajakoulutuslaitoksen toimipisteen lakkauttamisen vuoksi. Hallituksen linjaamien toimenpiteiden tavoite on edistää aktiivista uudistamista koulutuksen ja osaamisen vahvistamiseen sekä verkostoitumiseen. Määrärahan avulla on tarkoitus uudistaa Luonnonvarakeskuksen toimipisteen toimintamallia Savonlinnan alueella vahvistaa sen toiminnan vaikuttavuutta sekä tukien osaltaan alueen elinvoimaisuutta, elinkeinorakennetta ja elinkeinoelämän kehittämismahdollisuuksia. Yksiköstä muodostuu strateginen toimipiste, joka kehittää toimintatapoja ja uusia liiketoimintamalleja metsäbiotalouden tutkimustulosten siirtämiseksi käytäntöön.

2017 I lisätalousarvio	1 600 000
2017 talousarvio	70 801 000
2016 tilinpäätös	78 632 000
2015 tilinpäätös	90 992 000

23. Hallinnolliset järjestelyt (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 1 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 30.01.01 käytettäväksi hallinnonalan tuottavuutta edistäviin hankkeisiin.

2017 I lisätalousarvio	1 000 000
2017 talousarvio	420 000

10. Maaseudun kehittäminen

44. Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Vuoden 2016 kolmannessa lisätalousarviossa myönnetystä kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 5 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vuoden 2016 kolmannessa lisätalousarviossa momentille myönnettyä määrärahaa on tarpeen käyttää maataloustuotteiden kysyntää edistäviin toimenpiteisiin, jotka omalta osaltaan turvaavat maataloustuotannon toimintaedellytyksiä. Toimenpiteiden toteuttamiseksi uudelleenbudjetoidaan 2 000 000 euroa momentille 30.20.47 käytettäväksi maatalousmarkkinoita kehittävien ja ruuan arvostusta lisäävien hankkeiden rahoittamiseen ja 3 000 000 euroa momentille 30.20.61 maataloustuotteiden menekin ja viennin edistämiseen liittyvien kehittämishankkeiden rahoittamiseen.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2016 tilinpäätös	35 000 000
2015 tilinpäätös	20 000 000

20. Maa- ja elintarviketalous

41. EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 1 100 000 euroa.

Selvitysosa: Hallitus on antanut eduskunnalle lisätalousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta (HE 21/2017). Tarkoituksena on ottaa käyttöön EU:n kokonaan rahoittama koulujakelujärjestelmä 1.8.2017 lukien.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2016/791 EU:n nykyiset koulumaito- ja kouluhedelmätukiohjelmat yhdistetään koulujakelujärjestelmäksi. Suomen osuus EU:n kokonaan rahoittaman järjestelmän sisältämästä kouluhedelmätuesta on n. 1 600 000 euroa ja koulumaitotuesta n. 3 825 000 euroa. Määrärahan lisäyksessä on otettu huomioon kouluhedelmätuen osuus, 1 600 000 euroa, vähennettynä momentille 30.20.46 budjetoitavalla liitännäistoimenpiteiden osuudella, 150 000 euroa. Tälle momentille jäävä osuus, 1 450 000 euroa, käytetään hedelmien ja vihannesten hankintaan syyslukukaudella 2017. Momentille jo sisältyneestä koulumaitotuen osuudesta on vähennetty niin ikään momentille 30.20.46 budjetoitava maitoon kohdistuvien liitännäistoimenpiteiden osuus 350 000 euroa. Siten tämän momentin lisämäärärahan tarve on 1 100 000 euroa.

2017 I lisätalousarvio	1 100 000
2017 talousarvio	540 000 000
2016 tilinpäätös	587 810 345
2015 tilinpäätös	457 907 950

46. EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 500 000 euroa.

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaisesti koulujakelujärjestelmän liitännäistoimenpiteisiin.

Selvitysosa: Hallitus on antanut eduskunnalle lisätalousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta (HE 21/2017). Tarkoituksena on ottaa käyttöön EU:n kokonaan rahoittama koulujakelujärjestelmä 1.8.2017 lukien. Määrärahan lisäys tarvitaan EU:n koulujakelujärjestelmän liitännäistoimenpiteisiin kouluvuodelle 2017/2018. Lisäyksestä 150 000 euroa kohdistuu hedelmiin ja vihanneksiin liittyviin toimenpiteisiin ja 350 000 euroa maitoon liittyviin toimenpiteisiin.

Varsinaisen koulujakelujärjestelmän rahoitus on momentilla 30.20.41.

2017 I lisätalousarvio	500 000
2017 talousarvio	4 605 000
2016 tilinpäätös	4 305 000
2015 tilinpäätös	3 605 000

47. Kansallinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 2 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on tarkoitettu käytettäväksi maatalousmarkkinoita kehittävien ja ruuan arvostusta lisäävien hankkeiden rahoittamiseen.

2017 I lisätalousarvio	2 000 000
2017 talousarvio	4 419 000
2016 tilinpäätös	2 299 000
2015 tilinpäätös	3 909 000

61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 3 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on tarkoitettu käytettäväksi maataloustuotteiden menekien ja viennin edistämiseen liittyvien kehittämishankkeiden rahoittamiseen.

2017 I lisätalousarvio	3 000 000
2017 talousarvio	30 000 000
2016 tilinpäätös	11 000 000
2015 tilinpäätös	250 000

40. Luonnonvaratalous*44. Tuki puuntuotannon kestävyiden turvaamiseen (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään lisäystä 11 020 000 euroa.

Valtuus

Momentin perusteluja täydennetään siten, että valtuutta voidaan käyttää myös kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) nojalla tehtyjen tukipäätösten virheiden korjauksiin.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu 1.6.2015 tapahtuneen lakimuutoksen pitkittyneestä siirtymävaiheesta johtuvien ennen vuotta 2017 saapuneiden rahoitushakemusten ja toteutusilmoitusten mukaisista maksatuksista. Hakemusten käsittelyä ja maksamista pitkittivät tietojärjestelmien keskeneräisyys ja sähköisen asioinnin toimimattomuus sekä huomattavasti Suomen metsäkeskuksen resursseja sitonut hakemusten manuaalinen tallennustyö.

2017 I lisätalousarvio	11 020 000
2017 talousarvio	56 230 000
2016 tilinpäätös	52 653 036
2015 tilinpäätös	57 710 596

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot

01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 11 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 23.01.01 valtioneuvoston lehtihankintojen keskittämiseen lopuilta osin valtioneuvoston kansliaan.

2017 I lisätalousarvio	-11 000
2017 talousarvio	15 182 000
2016 tilinpäätös	15 534 000
2015 tilinpäätös	16 500 000

10. Liikenneverkko

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 35 012 000 euroa.

Valtuus

Momentin perusteluja muutetaan siten, että Liikennevirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia

1) hankkeeseen vt 12 Tillola—Keltti liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 14 000 000 euroa. Hankkeeseen voidaan sitoutua ja ryhtyä vasta, kun momentilla 29.90.55 oleva avustus on myönnetty

2) hankkeeseen Uudenkaupungin radan sähköistäminen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja enintään 21 000 000 euroa

3) hankkeeseen Pännäinen—Pietarsaari, sähköistys liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sopimukset mukaan lukien enintään 4 450 000 euroa

4) hankkeeseen Rauman meriväylä liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sopimukset mukaan lukien enintään 30 000 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä momentille 12.31.10 tuloutetut TEN-T tukihankkeiden loppumaksatukset. TEN-T-tukea 12 512 000 euroa vastaava

määräraha kohdennetaan siten, että 2 000 000 euroa kohdennetaan Rauman meriväylä -hankkeelle, 1 000 000 euroa Keski-Pasilan länsiraide -hankkeelle, 6 200 000 euroa Pohjanmaan rata -hankkeelle ja 3 312 000 euroa Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen -hankkeelle. Rauman meriväylä -hankkeen lisämääräraha on tarkoitettu kattamaan valtuuden tarkistuksesta aiheutuvan määrärahatarpeen. Keski-Pasilan länsiraide ja Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen -hankkeille osoitettu lisärahoitus mahdollistaa hankkeiden tehokkaan toteuttamisen.

Lisäksi määrärahan muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 7 000 000 euroa vt 12 Tillola—Keltti -hankkeen ja 2 000 000 euroa Uudenkaupungin radan sähköistäminen -hankkeen valtuuden käytöstä aiheutuvaan määrärahatarpeeseen sekä 12 500 000 euroa Oulun meriväylä -hankkeen toteuttamiseen.

Pori—Mäntyluoto rataosan sähköistys -hankkeen ulkopuolisen rahoituksen osuus 1 000 000 euroa on otettu huomioon momentin 12.31.10 tuloarvion tarkistuksessa. Vastaava määräraha kohdennetaan Pori—Mäntyluoto rataosan sähköistys -hankkeelle kattamaan hankkeen ulkopuolisen rahoittajan osuus.

Uusien hankkeiden perusteluina esitetään:

Vt 12 Tillola—Keltti

Hankkeen tavoitteena on parantaa valtatieosuuden liikenneturvallisuutta ja tieliikenteen sujuvuutta osana Lahti—Kouvola yhteysvälin kehittämistä. KymiRingin moottorirata-alueen toiminnalle järjestetään liikenteelliset edellytykset valtatieltä eritasoliittymän kautta. Valtatien rinnakkaistie mahdollistaa turvallisen kevyen liikenteen yhteyden Kausalan ja Kouvolan välillä.

Hankkeessa valtatielle 12 rakennetaan keskikaiteellinen ohituskaistatieosuus ja sen kohdalle tehdään uusi rinnakkaistie. Lisäksi hankkeessa tehdään eritasoliittymäjärjestelyjä ja meluntorjuntaa sekä poistetaan valtatieltä yksityistieliittymiä.

Hankkeen kustannusarvio 17,2 milj. euroa (ind. 114,6; MAKU 2010=100), josta valtion osuus on 14,0 milj. euroa sekä kuntien ja johto- ja laiteomistajien osuus 3,2 milj. euroa. Hankkeen H/K-suhde 1,2.

Oulun meriväylä

Hankkeen tavoitteena on parantaa Oulun sataman kuljetustehokkuutta. Hanke käsittää Oulun nykyisen 10,0 m meriväylän syventämisen 12,5 metrin syvyyteen osin uudelle linjaukselle ja tarvittavien turvalaitteiden rakentamisen. Hankkeen kustannusarvio on 18,4 milj. euroa (MAKU 2010, 130), josta valtion osuus on 12,5 milj. euroa (väylän turvalaitetyöt) ja Oulun Satama Oy:n osuus 5,9 milj. euroa (väylän syvennystyöt). Hankkeen H/K on 1,1.

Uudenkaupungin radan sähköistäminen

Hankkeen tavoitteena on saavuttaa liikennöintikustannussäästöjä kaikissa rataosuuden kuljetuksissa ja pienentää ammoniakki-kuljetuksiin liittyvää turvallisuus- ja ympäristöriskiä Turun ratapihalla. Hanke sisältää Turku—Uusikaupunki radan (68 km) sähköistyksen sekä pieniä siihen liittyviä ratatöitä. Hankkeen kustannusarvio on 21 milj. euroa (MAKU 2010, 130). Hankkeen H/K on 0,9.

Aikaisemmin päätettyjen hankkeiden valtuuksien tarkistus:

Pännäinen—Pietarsaari, sähköistys

Hankkeessa uusitaan aiemmin myönnettyä valtuutta 130 000 euroa. Sopimusvaltuuden uusimistarve aiheutuu vuonna 2016 solmittujen toteuttamissopimusten valtion ja ulkopuolisten rahoitusosuuksien ajoitusmuutoksista. Lisäksi rakentamispalvelun bonukset toteutuivat ennakoitua pienempinä. Valtuuden uusimisella varmistetaan hankkeen taloudellisen loppuselvityksen tekeminen. Valtuuden uusiminen ei aiheuta lisämäärärahan tarvetta.

Rauman meriväylä

Rauman meriväylä -hankkeen valtuutta tarkistetaan 2 milj. eurolla 28 milj. eurosta 30 milj. euroon. Sopimusvaltuuden tarkistus aiheutuu siitä, että urakkasopimussummat ovat kasvaneet sidottujen maamassojen määrien ja pohjaolosuhteiden olosuhderiskien toteutumisen vuoksi. Vastaava lisämäärärahatarve katetaan hankkeen Kehärata TEN-T-tukien tuloutuksia vastaavista määrärahoista.

2017 I lisätalousarvio	35 012 000
2017 talousarvio	272 800 000
2016 tilinpäätös	347 729 000
2015 tilinpäätös	358 857 000

20. Liikenteen viranomaispalvelut

01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 825 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu veneisiin ja moottoriajoneuvoihin suunnitellun ajoneuvoverotuksen laajennuksen peruuntumisesta.

2017 I lisätalousarvio	-825 000
2017 talousarvio	47 609 000
2016 tilinpäätös	47 703 000
2015 tilinpäätös	49 346 000

40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen

44. Median innovaatiotuki (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että vuodelta 2015 ja 2016 siirtynyttä määrärahaa saa käyttää myös annettavan yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tukeen valtioneuvoston asetuksen mukaisten valtionavustusten maksamiseen uutis- ja ajankohtaistoimintaa tuottavien yleisen edun tv-kanavan ohjelmistoluvan omaaville toimijoille.

Selvitysosa: Perustelujen täydennyksellä ja momentille 31.40.45 myönnetyllä määrärahalta varmistetaan uutistoiminnan monimuotoisuus ja vaihtoehtoiset uutislähteet kaikki kansalaiset

tavoittavassa lineaarisessa televisiossa sekä lisätään yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan kilpailukykyä ja kattavuutta sekä kehitetään sisällöntuotannon toimintamalleja.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2016 tilinpäätös	9 860 000
2015 tilinpäätös	20 000 000

45. Yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tuki (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää annettavan yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan tukeen valtioneuvoston asetuksen mukaisten valtionavustusten maksamiseen uutis- ja ajankohtaistointia tuottavien yleisen edun tv-kanavan ohjelmistoluvan omaaville toimijoille.

Selvitysosa: Määrärahalla varmistetaan uutistoiminnan monimuotoisuus ja vaihtoehtoiset uutislähteet kaikki kansalaiset tavoittavassa lineaarisessa televisiossa sekä lisätään yleisen edun kanavien uutis- ja ajankohtaistoiminnan kilpailukykyä ja kattavuutta sekä kehitetään sisällöntuotannon toimintamalleja.

Tukea voidaan myöntää uutis- ja ajankohtaistoiminnan ylläpidosta ja kehittämisestä aiheutuviin toimituskustannuksiin. Tukikelpoisia kustannuksia ovat uutis- ja ajankohtaistoiminnan toimituskulut valtioneuvoston asetuksessa esitetyin perustein. Uutis- ja ajankohtaistoiminnan tulee olla säännöllistä. Ylläpidon ja kehittämisen toimituskustannuksiin perustuva tukimalli edellyttää palveluvelvoitteen asettamista tuen saajalle.

Tukea voidaan myös myöntää projektitukena lineaarisen television uutistoimintaa, sisällöntuotantoa ja sen edellytyksiä parantaviin kehitys- ja kokeiluhankkeisiin. Tukikelpoisia kustannuksia ovat välittömät hankkeen toteutukseen liittyvät kustannukset valtioneuvoston asetuksessa esitetyin perustein. Tuen maksatukset ovat sidottuja hankkeen etenemiseen. Projektikohtainen tukimalli tulee notifioida ja sille tulee saada komission hyväksyntä ennen sen käynnistämistä.

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa tuen myöntämisestä ja valvonnasta. Tuen tarkemmat kriteerit, ehdot ja myöntämisedellytykset ja määräykset tehtäisiin ministeriön valmistelemalla valtioneuvoston asetuksella.

Määräaikainen ohjelma ehdotetaan toteutettavaksi ajalla 1.7.2017—30.6.2019.

Lisäksi momentin 31.40.44 vuodelta 2015 ja 2016 siirtynyttä määrärahaa on tarkoitus käyttää samaan tarkoitukseen.

2017 I lisätalousarvio	1 000 000
------------------------	-----------

50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 7 643 000 euroa.

Valtuus

Momentin perusteluja täydennetään siten, että Viestintävirasto oikeutetaan tekemään sitoumuksia 1 910 000 eurolla laajakaistahankkeiden avustamiseen.

Selvitysosa: Laajakaistatukien hakuprosessista ja avustuksen kohteena olevien hankkeiden etenemisestä johtuen määrärahan käyttö painottuu alkuperäisistä arvioista poiketen hankkeen loppuvuosille.

Lisävaltuuden myöntäminen johtuu arvioitua edullisemmin toteutuneista tai peruuntuneista hankkeista. Hankkeelle myönnetty 69,5 milj. euron valtuus ei tämän johdosta muutu.

2017 I lisätalousarvio	7 643 000
2017 talousarvio	—
2016 tilinpäätös	14 296 000
2015 tilinpäätös	18 549 000

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös Julkisten hankintojen neuvontayksikön toimintaan liittyviin avustuksiin sekä yrityksille tarjottavan julkisiin hankintoihin liittyvän neuvontapalvelun rahoitukseen.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	33 558 000
2016 tilinpäätös	33 559 000
2015 tilinpäätös	40 588 000

02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 630 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 32.20.06 ja aiheutuu vuoden 2017 talousarviossa siirrettyjen palkkaus- ja muiden menojen tarkentumisesta.

2017 I lisätalousarvio	-630 000
2017 talousarvio	172 660 000
2016 tilinpäätös	193 011 672
2015 tilinpäätös	214 435 000

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

06. Innovaatorahoituskeskus Tekesin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta vähennetään 1 370 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon vähennyksenä 2 000 000 euroa siirtona momentille 32.50.41 Tekesin ja Finpron kansainvälisen ohjelmayhteistyön vahvistami-

seksi ja lisäyksenä 630 000 euroa siirtona momentilta 32.01.02 johtuen vuoden 2017 talousarviossa siirrettyjen palkkaus- ja muiden menojen tarkentumisesta.

2017 I lisätalousarvio	-1 370 000
2017 talousarvio	43 523 000
2016 tilinpäätös	38 152 000
2015 tilinpäätös	40 572 000

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 10 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu rahoituspäätösten maksatusarvioiden tarkentumisesta.

2017 I lisätalousarvio	10 000 000
2017 talousarvio	274 500 000
2016 tilinpäätös	335 351 786
2015 tilinpäätös	367 194 625

42. Innovaatiokeskittymien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 4 000 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää:

1) Innovatiiviset kaupungit -ohjelman toteutukseen valtioneuvoston asetuksessa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta (1444/2014) ja Euroopan komission vähämerkityksistä tukea koskevassa asetuksessa (EY 1407/2013) säädetyin perustein yrityksille ja muille yhteisöille

2) Innovatiiviset kaupungit -ohjelman toteutukseen valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sekä kunnallisten ja muiden julkisten organisaatioiden julkisen toiminnan innovatiivisiin kehittämishankkeisiin

3) Innovatiiviset kaupungit -ohjelman toteutukseen valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sekä korkeakoulujen ja vastaavien julkista tutkimusta tai tiedon levittämistä tekevien tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioiden tutkimus- ja kehittämishankkeisiin

4) muihin innovaatiokeskittymiä ja -ekosysteemejä tukeviin kehittämistoimenpiteisiin

5) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Vuoden 2015 talousarviossa myönnetystä 9 800 000 euron kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 4 000 000 euroa.

Selvitysosa: Valtioneuvoston asetus tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta (1444/2014) ei koske ei-taloudellista toimintaa, kuten julkista tutkimusta (kohdat 2 ja 3). Muutokset yhtenäistävät Tekesin käytössä olevien eri rahoituslähteiden rahoitusperiaatteita asiakkaiden suuntaan ja mahdollistavat Innovatiiviset kaupungit -ohjelman tavoitteiden mukaisesti erityyppisten toimijoiden laajojen hankekokonaisuuksien rahoittamisen.

Lisämäärärahan tarve aiheutuu uudelleenbudjetoinnista. Määrärahan arvioitua hitaamman käytön syynä on Innovatiiviset kaupungit -ohjelman tavoitteiden mukaisten laajojen hankekokoaisuuksien valmistelun edellyttämä pitkä aika.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

2017 I lisätalousarvio	4 000 000
2017 talousarvio	4 100 000
2016 tilinpäätös	7 024 000
2015 tilinpäätös	9 800 000

82. Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan (arviomääräraha)

Valtuus

Momentin perusteluja muutetaan siten, että työ- ja elinkeinoministeriö voi myöntää valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) 8 b §:ssä tarkoitettuja vienninrahoitukseen liittyviä lainoja Finnvera Oyj:lle enintään 1 000 000 000 euroa. Lainat voidaan myöntää vakuutta vaatimatta. Lainojen myöntämisen edellytyksenä on se, että rahoitusmarkkinoiden toiminta on sellaisessa tilanteessa, että Finnvera Oyj ei kykene hankkimaan valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 a §:ssä tarkoitettuja lainoja ja lainaohjelmia kohtuullisilla ehdoilla. Myönnettävien lainojen takaisinmaksuaika on pääasiallisesti lyhytaikaista, enintään 12 kuukauden pituisia. Myönnettävistä lainoista peritään käypää korkoa.

Selvitysosa: Julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) nojalla Suomen Vientiluotto Oy voi myöntää Finnvera Oyj:n varainhankintaan perustuvia vienti- ja alusluottoja. Valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain mukaan valtio voi taata Finnvera Oyj:n luottomuotoiseen vienninrahoitukseen liittyvää varainhankintaa. Jos rahoitusmarkkinoiden toiminta on sellaisessa tilanteessa, että Finnvera Oyj ei kykene hankkimaan markkinoilta varoja kohtuullisilla ehdoilla, voidaan yhtiölle myöntää valtion talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa pääasiallisesti lyhytaikaista, enintään 12 kuukauden pituisia lainaa käypää korkoa vastaan. Lainat on tarkoitettu myöntää vakuutta vaatimatta.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	10 000
2016 tilinpäätös	—
2015 tilinpäätös	—

83. Lainat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 4 300 000 euroa.

Valtuus

Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2017 uusia lainoja saa myöntää enintään 156 823 000 eurolla.

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 32.20.89. Määrärahan 4 300 000 euron ja valtuuden 10 000 000 euron lisäys on tarkoitettu käyttämään pilotointi- ja demonstraatiohankkeiden rahoituk-

seen. Tekesin yritysrahoituksen kysyntä on kasvanut 49 % edellisvuoden vastaavaan aikaan verrattuna.

Myöntämisvaltuuden lisäyksestä arvioidaan valtiolle aiheutuvan menoja 4 300 000 euroa vuonna 2017, 3 900 000 euroa vuonna 2018 ja 1 800 000 euroa vuonna 2019.

2017 I lisätalousarvio	4 300 000
2017 talousarvio	139 900 000
2016 tilinpäätös	141 613 291
2015 tilinpäätös	132 219 373

87. Pääomalaina Finnvera Oyj:lle (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää osakeyhtiölain (624/2006) 12 luvun 1 §:ssä tarkoitetun korottoman ja vakuudettoman pääomalainan myöntämiseen Finnvera Oyj:lle käytettäväksi Aloitusrahasto Vera Oy:n tai sen sijaan tulevan ja toimintaa jatkavan yhtiön pääomittamiseen. Pääomalaina voidaan antaa anteeksi tappioiden tai arvonalentumiskirjausten määrällä, mikäli pääomittettavan yhtiön sijoituksiin tehdään arvonalentumiskirjauksia tai Finnvera Oyj myy työ- ja elinkeinoministeriön suostumuksella omistustaan pääomittavasta yhtiöstä tappiolla tai yhtiö puretaan ja purkautumisesta aiheutuu Finnvera Oyj:lle tappiota. Anteeksianto koskee myös valtion Finnvera Oyj:lle Aloitusrahasto Vera Oy:n pääomittamiseen vuosina 2005—2016 myöntämiä pääomainoita siltä osin, kuin niitä ei ole vielä anteeksiannettu.

Selvitysosa: Finnvera Oyj myi joulukuussa 2016 työ- ja elinkeinoministeriön suostumuksella enemmistön Aloitusrahasto Vera Oy:n osakkeista Innovestor Kasvurahasto I Ky:lle. Kaupan jälkeen Finnvera Oyj:n omistus Aloitusrahasto Vera Oy:n osakkeista on 19,99 %.

Finnvera Oyj:lle aiheutui osakkeiden myynnistä myyntitappio ja lisäksi Finnvera Oyj:n omistukseen jääneiden osakkeiden arvostaminen toteutuneeseen myyntihintaan aiheutti osakkeiden arvonalentumiskirjauksen. Myyntihetkestä lähtien anteeksianto toteutetaan Aloitusrahasto Vera Oy:n tai sen sijaan tulevan ja toimintaa jatkavan yhtiön omistusten myynnistä tai purkautumisesta johtuvien tappioiden sekä omistusten arvonalentumiskirjausten perusteella.

Rahaston hallinnoinnista vastaa kaupan jälkeen uuden pääomistajan Innovestor Rahasto I Ky:n hallinnointiyhtiö. Tarkoituksena on, että pääomalainan takaisinmaksuaika on enintään 15 vuotta.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	5 000 000
2016 tilinpäätös	5 000 000
2015 tilinpäätös	5 000 000

89. Pääomasijoitus Tekes Pääomasijoitus Oy:lle (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta vähennetään 4 300 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 32.20.83 ja aiheutuu Tekes Pääomasijoitus Oy:n vähentyneestä pääoman tarpeesta vuonna 2017.

2017 I lisätalousarvio	-4 300 000
2017 talousarvio	20 000 000
2016 tilinpäätös	30 000 000
2015 tilinpäätös	20 000 000

30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 10 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu työttömyysturvan aktiivimallin käyttöönotosta.

2017 I lisätalousarvio	10 000 000
2017 talousarvio	423 753 000
2016 tilinpäätös	598 495 000
2015 tilinpäätös	588 299 000

40. Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä

03. Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 1 350 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon vähennyksenä 1 400 000 euroa johtuen yhtenäispatentin voimaantulon siirtymisestä vuoteen 2018 sekä lisäyksenä 2 000 000 euroa edunsaajarekisterin perustamiseen ja 750 000 euroa kansainvälisten, yrityksille myönnettävien yhteisötunnisteiden myöntämisessä käytettävän järjestelmän kehittämiseen ja tietojen ylläpitämiseen.

2017 I lisätalousarvio	1 350 000
2017 talousarvio	6 055 000
2016 tilinpäätös	-2 919 589
2015 tilinpäätös	-2 118 331

05. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että nettobudjetoinnissa otetaan huomioon myös erillisenä palveluna tehtävien kasvinuojeluaineiden ja biosidien arviointien korvaukset.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	19 482 000
2016 tilinpäätös	19 647 000
2015 tilinpäätös	18 677 000

50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka

41. Valtionavustus Finpron toimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 2 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 32.20.06 Tekesin ja Finpron kansainvälisen ohjelmayhteistyön vahvistamiseksi.

2017 I lisätalousarvio	2 000 000
2017 talousarvio	34 130 000
2016 tilinpäätös	35 600 000
2015 tilinpäätös	52 095 000

60. Energiapolitiikka

42. Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 635 000 euroa.

Selvitysosa: Enontekiön Sähkö Oy:n hanke Kilpisjärven alueen sähkönsyötön varmistamiseksi on viivästynyt. Vastaanottotarkastuksissa havaittujen puutteiden vuoksi hankkeen valmistuminen ja maksut siirtyvät vuodelta 2016 vuodelle 2017.

2017 I lisätalousarvio	635 000
2017 talousarvio	385 000
2016 tilinpäätös	918 733
2015 tilinpäätös	1 110 699

70. Kotouttaminen

03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös momentilta myönnettävän avustuksen tai muun rahoituksen ennakoiden maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan käytön laajentaminen mahdollistaa ennakoiden maksamisen.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	1 631 000
2016 tilinpäätös	2 168 000
2015 tilinpäätös	2 246 000

30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös kunnalle aiheutuneiden ilman huoltajaa olevien alaikäisten sijoitukseen tarkoitettujen perheryhmäkotien tai muiden asuinyksiköiden kustannusten ennakoiden maksamiseen, jos se on toiminnan järjestämisen kannalta perusteltua sekä perustoimeentulotuen maksamisesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen enakkona Kansaneläkelaitokselle.

Selvitysosa: Määrärahan käytön laajentaminen mahdollistaa ennakoiden maksamisen.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	232 245 000
2016 tilinpäätös	131 308 940
2015 tilinpäätös	96 667 044

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 230 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämiseen
- 2) lääkinnällisen pelastustoimen ja poikkeusolojen valmiudesta sekä näihin liittyvien laitteiden ja kalusteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 4) tasa-arvon tietopalvelun ylläpitoon liittyviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Lisämääräraha käytetään sote-järjestämislain edellyttämän sote-ohjausyksikön perustamiseen.

Yleissitovien työehtosopimusten kääntäminen on siirtynyt 1.3.2015 VNHY:n hoidettavaksi, mikä vuoksi momentin päätösosan kohta 5) on poistettu.

2017 I lisätalousarvio	230 000
2017 talousarvio	30 970 000
2016 tilinpäätös	28 764 000
2015 tilinpäätös	30 569 000

02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 111 000 euroa.

Selvitysosa: Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta ja Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta yhdistyvät vuoden 2018 alussa ja siirtyvät yhteisiin, Senaatti-kiinteistöjen osoittamiin tiloihin. Lisämääräraha käytetään muutosta ja kalusteiden hankinnasta aiheutuviin menoihin.

2017 I lisätalousarvio	111 000
2017 talousarvio	2 536 000
2016 tilinpäätös	2 835 000
2015 tilinpäätös	2 730 000

03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 219 000 euroa.

Selvitysosa: Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta ja Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta yhdistyvät vuoden 2018 alussa ja siirtyvät yhteisiin, Senaatti-kiinteistöjen osoittamiin tiloihin. Lisämääräraha käytetään muutosta ja kalusteiden hankinnasta aiheutuviin menoihin.

2017 I lisätalousarvio	219 000
2017 talousarvio	5 102 000
2016 tilinpäätös	5 230 000
2015 tilinpäätös	5 510 000

06. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 120 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on vankiterveydenhuollon hallinnonalasiirtoon liittyvää lisäsiirtoa momentilta 25.40.01 ja aiheutuu siitä, että hallinnonalasiirron yhteydessä arvioituissa kuluissa ei ole otettu riittävästi huomioon kaikkia vankiterveydenhuollon toiminnan todellisia kustannuksia. Erityisesti näitä ovat olleet ICT-perusratkaisujen ylläpidosta aiheutuvat kulut.

2017 I lisätalousarvio	120 000
2017 talousarvio	16 085 000
2016 tilinpäätös	16 522 000
2015 tilinpäätös	421 000

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 120 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu ulkomaalaislain 6 b §:n kohdan muutoksesta 1.1.2017 lukien, jonka vuoksi on perustettu yksi uusi oikeushammaslääkärintervika.

2017 I lisätalousarvio	120 000
2017 talousarvio	49 502 000
2016 tilinpäätös	56 305 000
2015 tilinpäätös	60 412 000

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

52. Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 1 300 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu yritysten sisällä siirtyviä työntekijöitä koskevan ICT-direktiivin täytäntöönpanon myöhentymisestä.

2017 I lisätalousarvio	-1 300 000
2017 talousarvio	4 600 000
2016 tilinpäätös	2 473 821
2015 tilinpäätös	2 903 745

20. Työttömyysturva

50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että siirtomenoista palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	1 086 000 000
2016 tilinpäätös	1 096 597 001
2015 tilinpäätös	1 083 356 791

51. Valtionosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että siirtomenoista palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	121 000 000
2016 tilinpäätös	178 900 000
2015 tilinpäätös	234 065 000

52. Valtionosuus työmarkkinatuesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 3 400 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että siirtomenoista palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu ulkomaalaislain perusteella maksettavan kotoutumistuen peruuntumisesta, jota ei voitu huomioida talousarviossa. Kotoutumistuen arvioitiin vähentävän työmarkkinatukimenoja.

2017 I lisätalousarvio	3 400 000
2017 talousarvio	1 507 360 000
2016 tilinpäätös	1 414 000 000
2015 tilinpäätös	1 368 000 000

30. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 7 500 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennyksestä 4 200 000 euroa aiheutuu kausityöntekijädirektiivin täytäntöönpanon myöhentymisestä ja 3 300 000 euroa yritysten sisällä siirtyviä työntekijöitä koskevan ICT-direktiivin täytäntöönpanon myöhentymisestä.

2017 I lisätalousarvio	-7 500 000
2017 talousarvio	1 951 000 000
2016 tilinpäätös	1 150 092 347
2015 tilinpäätös	1 200 026 347

40. Eläkkeet

52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 19 600 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu vakuutettujen määrän vähenemisestä 234 700:sta 231 600:aan, jonka seurauksena maksutuloarvio on pienentynyt 1 042 000 000 eurosta 1 028 000 000 euroon.

2017 I lisätalousarvio	19 600 000
2017 talousarvio	149 000 000
2016 tilinpäätös	138 000 000
2015 tilinpäätös	90 300 000

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös eläketukilain (1531/2016) mukaisten etuuksien maksamiseen.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	3 612 140 000
2016 tilinpäätös	3 595 392 261
2015 tilinpäätös	3 702 561 991

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (siirtomääräraha 3 v)

Vuoden 2015 talousarviossa myönnetystä kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 647 333,06 euroa ja vuoden 2016 talousarviossa myönnetystä kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 543 434,71 euroa.

Selvitysosa: Määrärahan peruuttaminen aiheutuu määrärahan vähäisestä käytöstä vuosina 2015 ja 2016. Määrärahoista valtaosa oli varattu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valtakunnallista ohjausta ja tukea varten. Uudistus tapahtui pääosin virkatyönä, minkä vuoksi määrärahaa jäi käyttämättä huomattavan paljon. Vuoden 2017 alusta uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon rahoitus on keskitetty momentille 28.70.05 ja momenttia 33.60.31 ei enää käytetä.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

Momentin nimike on muutettu, koska sote-uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon rahoituksen siirron myötä määrärahan käyttötarkoitus ja nimike eivät enää vastaa toisiaan.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	400 000
2016 tilinpäätös	2 200 000
2015 tilinpäätös	2 300 000

34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää:

- 1) mielenterveyslain (1116/1990) 32 §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 2) mielenterveyslain 22 t §:n mukaisten hoitoseuraamukseen tuomittujen henkilöiden tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannusten korvaamiseen
- 3) lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain (1009/2008) mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 4) pitkäaikaisvankien vapautusmenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n mukaisten elinkautisvangeille tehtävien riskiarvioiden kustannusten maksamiseen
- 5) kohdissa 1—4 tarkoitettuihin korvauksiin sisältyvien kulutusmenojen maksamiseen
- 6) Suomen ja Ruotsin välillä solmitun sopimuksen mukaisista potilassiirroista kunnille ja kuntayhtymille sekä Ruotsin valtiolle aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 7) pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen mukaisten potilassiirtojen tukemiseen 25 000 euroa siirrettyä potilasta kohden maksettavana kertaluonteisena korvauksena kunnille ja kuntayhtymille.

Selvitysosa: Perustelujen täydennys liittyy vankiterveydenhuollon toimintojen hallinnonalasiirtoon, missä yhteydessä elinkautisvankien riskiarviot VTH:n antamina muuttuvat mahdollisiksi.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	15 200 000
2016 tilinpäätös	12 403 422
2015 tilinpäätös	9 587 934

38. Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 30 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) valtionavustuksen maksamiseen kunnille, kuntayhtymille ja maakunnille sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan valinnanvapauden pilottihankkeiden sekä erillisten henkilökohtaisen budjetin pilottihankkeiden valmistelusta ja toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin
- 2) pilottihankkeita toteuttavien kuntien, kuntayhtymien ja maakuntien sosiaali- ja terveydenhuollon yhtiöiden pääomittamiseen
- 3) pilottihankkeiden valvontaan ja tarkastukseen
- 4) pilottihankkeiden valtionavustusten hallinnointiin liittyvistä tehtävistä suoritettavan korvauksen maksamiseen
- 5) pilottihankkeiden toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen ja toimeenpanoa tukevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden maksamiseen sekä toimeenpanoon liittyvien rahoitusavustusten maksamiseen kansaneläkelaitokselle
- 6) enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen valmistelu-, toimeenpano- ja hallinnointitehtäviin ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä toteutettavaa asiakkaan valinnanvapautta ja henkilökohtaista budjettia pilotoidaan vuoden 2018 aikana maakunnallisilla hankkeilla. Hankkeisiin pyritään saamaan mukaan maakunnan kaikki kunnat riittävän väestöpohjan takaamiseksi. Pilotit toteutetaan maakuntien ja kuntien sekä kuntayhtymien kanssa tehtävän sopimuksen pohjalta.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Valtionavustukset pilottihankkeisiin	16 500
Valtionavustukset henkilökohtaisen budjetin pilottihankkeisiin	3 000
Pilotointia tukevat kansalliset ICT-järjestelmät	10 000
Hankkeiden hallinnointitehtävät (STM)	400
Hankkeiden valtionavustusten hallinnointi (AVI)	100
Yhteensä	30 000

2017 I lisätalousarvio	30 000 000
------------------------	------------

40. *Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin* (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös ensihoidon tutkimus- ja kehittämistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	28 990 000
2016 tilinpäätös	28 990 000
2015 tilinpäätös	29 071 000

70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

20. *Rokotteiden hankinta* (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta vähennetään 1 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 33.70.51 kattamaan lisämäärärahan tarve valtion korvauksiin työterveydenhuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin.

2017 I lisätalousarvio	-1 000 000
2017 talousarvio	27 990 000
2016 tilinpäätös	18 790 000
2015 tilinpäätös	11 790 000

51. *Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 1 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 33.70.20 kattamaan lisämäärärahan tarve valtion korvauksiin työterveydenhuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin.

2017 I lisätalousarvio	1 000 000
2017 talousarvio	1 900 000
2016 tilinpäätös	1 900 000
2015 tilinpäätös	1 900 000

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

50. *Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 1 000 000 euroa.

Momentin määräraha muutetaan kaksivuotiseksi siirtomäärärahaksi.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toteuttamasta maatalousyrittäjien jaksamisen tukemiseen kohdennettavasta hankerahoituksesta. Hankkeeseen on vuodelle 2017 myönnetty 1 milj. euron rahoitus, josta osa käytetään ostopalvelusitoumuksiin yrittäjien palveluja varten. Sitoumuksiin varattu määräraha on kohdennettu alueittain, ja osalla alueista määräraha on suurimmaksi osaksi sidottu tai käytetty.

2017 I lisätalousarvio	1 000 000
2017 talousarvio	16 140 000
2016 tilinpäätös	15 139 929
2015 tilinpäätös	16 139 973

90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen

50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 5 500 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö on käynnistänyt ylimääräisen haun kolmeen uuteen avustusohjelmaan Suomi 100 -juhlavuoden kunniaksi. Ylimääräiseen hakuun vuonna 2017 ehdotetaan kohdennettavaksi 5,5 milj. euroa aikaisempina vuosina rahapeleistä kertyneistä, jakamatta olevista tuotoista.

Ohjelmiin kohdennettava kokonaisrahoitus vuosina 2017—2020 on arviolta 36—40 milj. euroa.

Ohjelmat ovat avustustoiminnan linjausten mukaisia.

1. Kaikille eväät elämään - avustusohjelma eriarvoisuuden vähentämiseksi. Ohjelmaan kohdennetaan valtionavustuksia vuonna 2017 noin 1,6 milj. euroa.

2. Toimintakyky kuntoon - avustusohjelma työikäisten toimintakyvyn parantamiseksi. Ohjelmaan kohdennetaan valtionavustuksia vuonna 2017 noin 1,5 milj. euroa.

3. Järjestö 2.0: mukana muutoksessa - avustusohjelma yhdenvertaisuuteen digitalisoituvassa toimintaympäristössä. Ohjelmaan kohdennetaan valtionavustuksia vuonna 2017 yhteensä noin 2,4 milj. euroa.

2017 I lisätalousarvio	5 500 000
2017 talousarvio	317 600 000
2016 tilinpäätös	315 300 000
2015 tilinpäätös	309 300 000

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 13 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 23.01.01 valtioneuvoston lehtihankintojen keskittämiseen lopuilta osin valtioneuvoston kansliaan.

2017 I lisätalousarvio	-13 000
2017 talousarvio	27 485 000
2016 tilinpäätös	28 397 000
2015 tilinpäätös	31 179 999

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

20. Ympäristövahinkojen torjunta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 5 000 000 euroa.

Momentin määräraha muutetaan kolmevuotiseksi siirtomäärärahaksi.

Selvitysosa: Belvedere Mining Oy:n Nivalassa omistaman Hituran nikkelikaivoksen (nikkeli, kupari, koboltti, platina, palladium) toiminta on päättynyt ja yhtiö on asetettu konkurssiin 28.12.2015. Kaivostoiminta on ollut pysähdyksissä kesästä 2013 alkaen, koska nikkelin maailmanmarkkinahinta on ollut matala. Yhtiö on huolehtinut kaivosalueen likaantuneiden vesien jatkuvasta pumppauksesta ja puhdistamisesta konkurssin alkamiseen asti. Vallitsevassa tilanteessa, jossa kaivoksen toiminta on keskeytyneenä ja konkurssimenettely on käynnissä, valtion on viime kädessä varauduttava rahoittamaan ympäristövahinkojen estämistä.

Hituran kaivosalueelle on vuosina 1992—1996 tuotu Kokkolan kobolttikemikaalitehtaalta jaro-siittia 0,45 Mt, joka on läjitetty 3,5 ha:n alueelle. Jarosiittikasan ja rikastushiekka-altaiden läpi suotautuva vesi saastuttaa pohjavesiä sekä maaperää ja ohjautuu Kalajokeen. Ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi vuosikustannukset ovat n. 0,9 milj. euroa.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (POP ELY) ryhtyi kaivosalueella vuonna 2016 välttämättömiin toimenpiteisiin ympäristövahinkojen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi. Ympäristöministeriö rahoitti toimien kuluja 298 000 eurolla momentilta 35.10.61. Vuoden 2016 toisessa lisätalousarviossa myönnettiin 520 000 euroa käytettäväksi konkurssimenettelyyn ja lisäselvityksiin kuluva aikana kaivosalueen ympäristövahinkojen torjuntaan ja kaivannaisjätteiden jätealueiden sulkemistoimien suunnitteluun. POP ELY on ottanut käyttöön kaivoksen ympäristönsuojelulain ja ympäristöluvan mukaisen 1,99 milj. euron vakuuden. Vakuutta voidaan käyttää rikastehiekkaaltaan ja sivukivien läjitysalueiden sulkemistoihin.

POP ELY on tilannut suunnitelman kaivoksen ympäristöluvan mukaisesta sulkemisesta, mikä edellyttää koko rikastushiekka-alueen (mukaan lukien jarosiittikasa) peittämistä. Suunnitelman lähtökohdista on myös tehostaa vesienkäsittelyjärjestelmää ja saada kaivosalueen vesitase hallintaan sekä lopettaa pidemmällä aikavälillä saastuneiden pohjavesien ja suotovesien käsittely tarpeettomana.

Kaivoksen sulkemistoimet tehdään kolmessa osassa ja niiden arvioidaan kestävän 5—15 vuotta. Kustannukset ovat ympäristöluvan mukainen vakuus huomioon ottaen yhteensä noin 15—20 milj. euroa. Kaivoksen sulkemistoimien noin kaksi vuotta kestävänsä ensimmäiseen vaiheeseen arvioidaan kuluva 5 milj. euroa v. 2019 loppuun mennessä.

Pitkän sulkemistoimenpideajan vuoksi momentti on tarpeen muuttaa kolmevuotiseksi siirtomääräraha.

2017 I lisätalousarvio	5 000 000
2017 talousarvio	5 900 000
2016 tilinpäätös	6 420 000
2015 tilinpäätös	4 767 595

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 86 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen, josta enintään 20 henkilötyövuotta määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kohdan 6) ja 28 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kohtien 1), 2), 3), 7) ja 8) tehtäviin.

Selvitysosa: Aluehallinnon uudistuksen valmistelua tehdään 18 tulevan maakunnan alueella. Uuden hallinnon valmistelu on laaja prosessi, joka vaatii aluehallinnossa aluehallintovirastoilta ja ELY-keskuksilta merkittäviä henkilöresurssipanostuksia valmisteluun. Aluehallinnon kokeet asiantuntijat ovat mukana eri valmisteluryhmien sihteereinä, puheenjohtajina ja jäseninä. Samaa aikaan aluehallinnon on hoidettava kuitenkin niille lainsäädännön mukaan kuuluvat ympäristöhallinnon tehtävät. Aluehallintovirastot ja ELY-keskukset tarvitsevat lisää henkilöstövoimavaroja, jotta ne voisivat käyttää asiantuntijoitaan käynnissä olevaan uudistustyöhön. Momentin määrärahasta osa on varattu aluehallinnon kehittämiseen. Aluehallinnon kehittämishankkeiden htv-kiintiö on kuitenkin jo käytetty vuoden 2017 osalta. Momentin perustelujen kohtaan 9) ehdotetaan 5 htv:n lisäystä ympäristötehtäviin liittyviin yhteisiin kehittämishankkeisiin.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	14 725 000
2016 tilinpäätös	15 825 000
2015 tilinpäätös	13 760 000

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

02. Rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää:

- 1) rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio (KIRADIGI) -hankkeesta aiheutuvien valtion menojen kansainvälisen yhteistyön kulujen ja maksujen maksamiseen
- 2) avustusten maksamiseen valtion liikelaitoksille, kunnille, yrityksille ja muille yhteisöille em. hankkeeseen liittyviin kokeiluhankkeisiin
- 3) EU:n rahoitukseen liittyvien omarahoitusosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	4 000 000
2016 tilinpäätös	250 000

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Avustukset

Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2017 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 119 000 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2017 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista annetun lain (1087/2016) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 26 000 000 euroa.

Selvitysosa: Hissien asentaminen olemassa olevaan asuntokantaan on osoittautunut tehokkaaksi toimenpiteeksi ikääntyvien kotona asumisen edistämiseksi. Tämän vuoksi erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi myönnettävien avustusten myöntämisvaltuudesta siirretään 11 milj. euroa käytettäväksi hissien asentamisen avustamiseen.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	—
2016 tilinpäätös	—
2015 tilinpäätös	—

Pääluokka 36

VALTIONVELAN KOROT

01. Valtionvelan korko

90. Valtionvelan korko (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 50 000 000 euroa.

Selvitysosa: Korkomenoarviota on tarkistettu toteutuneiden korkomenojen, toteutuneen lainanoton sekä toteutuneen korkotasokehityksen mukaisesti. Lisäykseen on vaikuttanut euroalueen korkotasojen nousu. Korkomenojen arvioinnissa on laskentaoletuksena käytetty laskentahetken markkinakorkotasoja: -0,3 prosentin lyhyttä korkoa kolmen kuukauden korkojaksoille ja 0,8 prosentin pitkää korkoa kymmenen vuoden korkojaksoille.

2017 I lisätalousarvio	50 000 000
2017 talousarvio	1 296 000 000
2016 tilinpäätös	1 513 349 158
2015 tilinpäätös	1 523 591 805